

A veure si l'any que ve tots plegats farem més goig.

El Parlament està trist

Ja ho preveiem i ho anunciàrem així: d'ençà del dia de llur presentació davant del Parlament català, els components del nou gabinet han procurat apartar-se d'aquell to de xerintola demagògica que els venia tan de gust durant les èpoques electorals, quan era qüestió d'emparar-se del sufragi dels homes i les ànimes sentimentals i vaporeses. L'actitud de la majoria segueix també aquesta tònica, dictada pel Consell de la Generalitat.

Com que ho preveiem, no ens n'estranyem i, ni cal dir-ho, ens n'alegem, primer, perquè el cas s'ho mereix, i segon, perquè no ens sap greu que, de tant en tant, es compleixi alguna de les nostres profecies, sobretot en el cas present de la política de l'Esquerra dintre el Parlament de Catalunya que, com recordaran els nostres lectors, sempre hem sostingut que no seria la que predicaven pels mitjans preelectorals, sinó la que nosaltres, reflectint humilment els dictats del sentit comú, els aniríem suggerint. Però estem gairebé espantats de l'èxit.

Es evident que, el que és ara, la nostra veu ha estat atesa. Però, francament, i que ningú no s'ho prengui a des-cortesia, no ha estat atesa. D'acord que l'Esquerra, deixant de banda el guarda-robes tronat dels bolos mitinescos, revesteixi la toga honestament plegada dels governants seriosos. Altres temps altres costums, diu la dita. Però serietat no significa pas ensopiment, insignificància, timidesa. La correcció no obliga a desnaturalitzar el propi caràcter. Cap persona no està obligada a dissimular el geni que té, per fer-se passar per més raonable i més entesa del que és realment.

I l'Esquerra que, encara que no tingui l'esperit jove, ho és per la seva edat i ha tingut la sort de coincidir amb l'eclosió d'una força sentimental que ha fet acudir al catalanisme grans sectors abans presoners de prejudicis anticatalans, podia oferir com un servei a Catalunya el donar a la seva obra de govern el caràcter que aquestes circumstàncies li dicten. Però en comptes d'això, talment com si li vingues de nou la feina seriosa que s'ha tingut d'empendre, es preocupa gairebé només d'esborrar la seva curta història perquè els homes formals la considerin i cau cap el cantó oposat fins a confondre la seva política amb la de la Lliga.

Vegeu, si no, la declaració de govern. La gent esperava una cosa clara, seca, contundent. Doncs, no; ens trobarem amb una divagació grisa, amb just algun fisonet esquarteritzant i algun brodatet socialitzant, fugint, per un general, d'estudi; exposant poca cosa i no comproment-se a res; denotant, en suma, una propensió a endormiscar els elements esquerrens i a conciliar-se el bon voler dels conservadors i de les dretes. L'endemà ni els diputats, ni la premsa, ni el públic no estaven encara exorribits d'aquella hora d'ensopiment.

El més sorprenent era el senyor Ventosa i Calvell, el famós Darrer Puntal. L'home, d'acord amb els seus, anava dispost a refer un prestigi a la Lliga amb una oposició vibrant i apassionada contra les doctrines revolucionàries d'un govern demagògic, i sobtadament es va haver d'empassar el discurs preparat i engiponar-ne un altre per a sortir del compromís de tenir de parlar sense malmetre la nova posició inesperada. Premiosament inventava, primilava detallats, rondinava dolçament... al capdavant, però, no pogué més i s'ofertí en tot i per tot al nou govern. El Darrer Puntal de la monarquia bé podia ésser, sense gaire esforç, el Primer Puntal d'aquells senyors tan sensats, tan administratius, d'una mena de tristesa transcendental que dissimula l'enyorança d'un ideal renovador.

Alguns dies després, amb motiu de la defensa del Pressupost, el Conseller de Finances, senyor Carles Pi i Sunyer, malgrat una grisor temperamental, exposava el programa del govern en una forma més àgil, més estructurada, més viva, com d'un home que coneix el que porta entre mans. Per un moment va semblar que dintre la buidor del Consell hi havia penetrat un pensament. I potser per aquest detall es pot entreveure el camí de l'eficàcia. L'esperit de col·laboració que anima avui tots els catalans fa creure que sempre sortiran a temps els homes que, de dintre i de fora del Parlament, supliran les deficiències de cada hora amb una aportació intel·ligent d'energies creadores o simplement guiadores de l'acció política de Catalunya.

Per aquest motiu, que permet totes les

esperances, potser no és del tot indispensable aquest zel extremat de neòfit governamental que posa tan trist el Parlament. Sense perdre la dignitat del conjunt, es pot permetre de tant en tant alguna petita disbaixa que alegri una mica las pajarrillas. Duen que en la majoria anònima del Parlament hi ha algun que altre diputat que li agradaria, com es diu ara, fer el senyalar. No creiem que hi hagi cap gran inconvenient a donar-li gust. Està bé que no se'n

No serà pas per do de profecia, que davant del que havia d'ésser Parlament s'hi posà una estàtua batejada «Desconsols»?

vulgui abusar, però una vegada la setmana, per exemple, tindria la virtut de desensopir les sessions parlamentàries i donar a alguns dels homes de la Lliga, estil Vidal i Guardiola, l'avinentesa de fer-se passar les ganes de combatre una revolució.

Hi ha coses que no es poden ni es deuen oblidar massa de pressa, i una d'elles és la forma espectacular d'una política que s'ha fet ordinàriament de cara a l'espectacle.

Creure que es pot passar impunement de cop i volta del sermonejar pels balcons amb protestes ploraneres i verbalismes demagògics a una política reclosa en la sala d'un Parlament, obligat per raons de bon veure a una nyonya reglamentada i transcendent, és córrer el perill que les ànimes es corsequin per manca d'esbargiment. No volem donar consells a ningú, però encara que sigui contrari a la nostra manera ésser, creiem que és humà fer veure als que han estat d'altra manera, la necessitat de no desfigurar del tot la femsomia per la por del que diran. Això s'ha d'anar fent de mica en mica i amb gràcia sense que gairebé ningú no se'n adoni. Fet d'una vegada i sense transició pot semblar massa un treball d'imitació que difícilment pot sortir bé perquè manca la flama de l'espontaneïtat. I heus ací per què el Parlament, nascut fa quatre dies, malgrat la seva joventut, està trist.

Els Dijous — Blancs

Cronistes parlamentaris

El gènere no és pas absolutament inèdit en les pàgines dels nostres diaris. Més o menys intencionades, més o menys brillants, més o menys intermitents, sempre s'hi han publicat cròniques parlamentàries, del Parlament espanyol, és clar.

Però ara que tenim Parlament català, és de creure que aquesta mena de cròniques seran objecte d'un cultiu enraonat, i els nostres comentaristes parlamentaris podran lluir-se traient partit, no solament de la sala de sessions, sinó també del bar i dels passadissos.

Es molt convenient que els nostres diaris considerin indispensable una secció així de cròniques parlamentàries. Convenient àdhuc al mateix Parlament, perquè les coses viuen millor amb una atmosfera entorn seu, que no pas voltades d'indiferència. Un bon comentarista pot fer molt per interessar el públic en les tasques parlamentàries, i això no se'n negarà que és una feina molt útil. Ara només falta que les tasques parlamentàries en elles mateixes continguin elements per desvetllar interès.

De moment, els diaris ja han començat a servir cròniques, més lleugeres les unes que les altres, als seus lectors. Perquè es vegi que és una crònica lleugera, retallem un parell de paràgrafs d'una sèrie de cròniques que ens diuertiria molt que seguissin per aquest camí:

«Quan el President i el Govern de la Generalitat pujaven l'escala d'honor, tots els presents a l'acte prorrompien en una exclamació unànime d'admiració pel nostre Palau. «Ni a Madrid! Això és impressionant!» Veritablement, l'espectacle de la pujada de la comitiva, correclament formada i precedida de quatre macers, era una escena bellíssima, que visia des de dalt de la galeria, recordava un «angle» de Lubitch, en una d'aquelles sumptuoses operetes Paramount. Indubtablement, el cerimonial funciona.»

«Votació de President. Cridats un a un, els diputats s'acosten a l'urna. En travessar el saló, els homes de l'Esquerra són travessats pels parells d'ulls de la minoria regionalista. Sortosament, els nostres homes ens fan quedar bé. Quan avancen vers la taula, un Casanoves, un Casanoves o un Ferreres, les boques de les noies de la tribuna exhalen sospirs.»

«Si no haguéssim remarcat les frases precedents, hauríem perdut tota mena de drets a cercar una estoneta d'honest esbargiment en l'acreditada literatura dels cronistes de societat dels diaris barcelonins publicats en castellà.»

«Per treure aquest gust molt Granja Royal dels fragments anteriors, retallem, d'un altre diari, un fragment millor encara:»

«El regateig era una cosa mesquina, com la discussió. Mil pessetes, senyors, no són res, no tenen cap importància. Mil pessetes es donen a una senyora d'aquestes que s'han dedicat a endolcir-nos la vida en un diàleg en païama i sense testimonis. I bé: els diners que donem a una amorosa, hem de regatejar-los a un diputat? Es que un diputat no és, almenys, tan útil com l'amorosa criatura, que en un rampell d'entusiasme ens abraça i ens diu «lladre», «montatxo» o qualsevol altre nom igualment amable i delicat?»

Felicitaríem l'autor d'aquestes ratlles, per la millora que suposen en la seva posició material i moral, si les creguéssim autobiogràfiques.

***

El Parlament podrà estar més o menys ensopit, però els seus comentaristes fan el que poden per animar-lo.

A veure si resultarà que les cròniques rebenistes que no deixarà d'escriure Josep Pla, seran les més serioses que es publicaran.

MIRADOR INDISCRET

La Rifa

Enguany, la Rifa de Nadal s'ha portat bé amb Barcelona. Amb aquest motiu, hem tingut el gust de veure i de parlar amb uns personatges que molta gent creuen fabulosos i que nosaltres també teníem per mítics: afavorits amb la Grossa. I el sorprenent del cas és que alguns d'ells ja els coneixíem d'abans de treure la rifa.

Sobre un dels beneficiats, ja ha estat pronunciada la frase oportuna. Ens referim a l'amic Xavier Fina, arrendatari de l'impost municipal sobre els gossos:

«Ara sí que lligaràs els gossos amb llonganisses...»

Un altre dels afavorits és un jove advocat, tan escèptic pel que fa a la seva sort, que no content de jugar una sola participació en el número premiat, encara en cedi la meitat a una amable persona. No és escànciat fer suposicions sobre l'esmerç que la felicitat donarà a aquests diners caiguts del cel. Diguem només que el vespre del mateix dia del sorteig, el jove advocat va comprar el Diccionari d'En Fabra, assegurant que l'hauria adquirit igualment encara que no hagués tret la rifa.

Tot ajuda

El senyor Jordà, un dels caps dels bombers, no s'entenia de feina el dia de l'incendi d'«El Siglo»; com és natural, una de les seves tasques era la de donar explicacions a les diverses autoritats i regidors que varen fer acte de presència el matí tràgic. De sobte, va desaparèixer cap a dintre del local sinistral i hom va creure que anava a realitzar un acte heroic, quan al cap de pocs segons se'l veié reaparèixer en l'actitud poc elegant de cordar-se els pantalons.

Es que havia anat a col·laborar amb el seu esforç autènticament personal a la tasca dels seus subordinats.

Apòcrifs?

L'autor de *Mort de Dama* — la deliciosa novel·leta d'En Dhey, del seu nom civil: Lorenzo Villalonga, escriptor català-mallorquí, però catalanòfob — és, abans que escriptor, metge, especialista de la diabetes, que actualment es tracta amb insulina.

Un dia que En Villalonga va publicar un dels seus articles catalanòfobs a les columnes d'un diari mallorquí, rebé el telegrama següent:

«Felicitamos propaganda anti-catalanista y pro-insulina. — Ortega y Gasset, Royo Villanova, Miguel Maura, Sánchez Román.» Qui havia pogut ésser l'autor d'aquesta broma? En Villalonga no arribava a descobrir-ho. Tanmateix, l'endemà matí, a les Corts de Madrid, l'Antoni-Maria Sbert rebé un telegrama signat per la poetessa Aina Cohen (protagonista de *Mort de Dama*): «Le felicito — deia el telegrama — motiu campanya contra la facilitat d'aprobar assignatures determinades Universidades. Dese pris a aprobar últimas asignaturas antes de aprobada mocion suya Cortes.» Així va passar aquest estiu. I Sbert va aprovar. Ens asseguren que li falten només dues assignatures.

Rivalitat eterna

Les reunions de la Ponència de Divisió Territorial de la Generalitat, sembla que han estat molt mogudes. Un dia els ponents es reuniren en una sala de l'Escola de Bibliotecarries immediata a la Biblioteca del Consell de Pedagogia. Com que a la Ponència hi havia el senyor Rovira i Virgili, les deliberacions es feien a crits. Els lectors de la Biblioteca pogueren, així, seguir el curs de la discussió.

«Les veus d'En Rovira i Virgili i la de l'escriptor reusenc Josep Iglésies, ara candidat derrotat per Tarragona, eren les que

predominaven. En Pau Vila sembla que prou feina tenia a repetir a En Rovira tot allò que s'havia dit i aquest no havia pogut sentir. Un tarragoní i un reusenc és molt difícil que s'avinguin, i En Rovira i l'Iglésies semblaven el gat i el gos.

Es discutia el nom a donar a la demarcació de Vic, a la qual — segons es podia deduir — se li havia assignat una extensió major que la Plana tradicional. Un dels ponents, en vista de les dificultats que oferia l'aplicació dels noms tradicionals, va proposar que la comarca fos dedicada a Balmes i que li fos donat el seu nom.

Vam sentir com En Rovira i Virgili saltava:

«Sí, i que la demarcació de Reus dugui el nom d'En Prim.»

L'Iglésies, el ponent reusenc, replicava, amb no menys rapidesa:

«Ho accepto, amb la condició que la demarcació de Tarragona sigui dedicada a Galán i García Hernández!»

Ens va semblar que En Rovira i Virgili quedava desmaiada. Almenys, vam sentir una bellugadissa de cadires sospitosa.

Diputat a totes hores

No sabem per què no és més conegut el jove Josep Bilbeny, que anava a la candidatura de l'Esquerra per Barcelona-Ciutat i que ara és diputat del primer Parlament de Catalunya. I no ho sabem, perquè En Bilbeny no és pas d'aquells que podríem anomenar mig diputats o diputats a estones, sinó que és diputat a tot arreu i en tots moments; és molt diputat.

L'altre dia en una penya de cafè, s'entaulà (Josep Bilbeny ja estava entaulat) una gran discussió sobre el tema: La U. S. de C. s'aprofita o no s'aprofita de l'Esquerra?

A unes greus acusacions de Bilbeny, un membre del socialisme català respongué amb braó i empenya i acorralà de mica en mica l'imprudent acusador. Quan aquest, vençut, semblava que anava a aclofar la testa, de prompte es posà tibat, inflà el pit i, allargant l'índex al socialista, feu notar: —Al tanto, eh!, que sóc diputat!

Les facècies de l'amor

L'Institut d'Orientació Professional (els reballs de... es coneixen molt més a "stranger que... a... va) inicia l'est any tot u... cursos i con... cioncs sobre Cl... cologia adie... etc.

Un... professor de l'Institut Franc... es... paralizat davant l'anunci del sus... ut.

«Com... lamava — J. Xirau: Fenomenologia de l'amor; O. Brachfeld: Psicologia sex... Què és això? Quina mena d'orientació professional és aquesta?»

Més parat s'hauria quedat encara si hagués llegit l'anunci d'aquestes conferències a *La Veu de Catalunya*, on, gràcies a unes ratlles saltades, es deia:

J. Xirau, catedràtic de la Universitat i sots-director de l'Institut de l'amor (3 lliçons, dimarts i dijous del mes de març, de 7 a 8.)»

Assignatura estranya

Temps endarrera, En Joaquim Maurín va ésser nomenat professor de la Universitat Industrial. En Ventura Gassol va donar ordre d'estendre el nomenament.

Al cap d'uns moments tornava al despatx d'En Gassol un funcionari de Cultura demanant de quina càtedra havia d'ésser titular el senyor Maurín. No es sabia estendre un nomenament de professor sense assignar-li càtedra.

En Gassol restava una mica parat. El funcionari, ingenuament, esclaria:

«Volem dir què ha d'ensenyar En Maurín...»

«En Gassol braolava:

«Que ensenyi la ceba!»
Va anar de poc que En Maurín no fos nomenat professor d'ensenyar la ceba.

Els perills de l'oratòria oficial

Ara que ha passat un cert lapsus de temps — com diria En Pich i Pon — de la mort del mestre Vives i que, per tant, la publicació d'aquesta petita facècia no pot interpretar-se com un manament al respecte que ens mereix la memòria del músic, resulta tristament còmic constatar amb quina meravellosa facilitat els tòpics de l'oratòria oficial poden contribuir a donar una rellicada de considerable magnitud.

L'escena al Cementiri Nou. Després d'haver estat dipositat a la tomba el cadàver, els senyors Cabot, de l'Orfeó Català, i Conrado del Campo, en nom dels músics i periodistes madrilenys, pronunciaren sengles parlaments enaltint la figura del mestre.

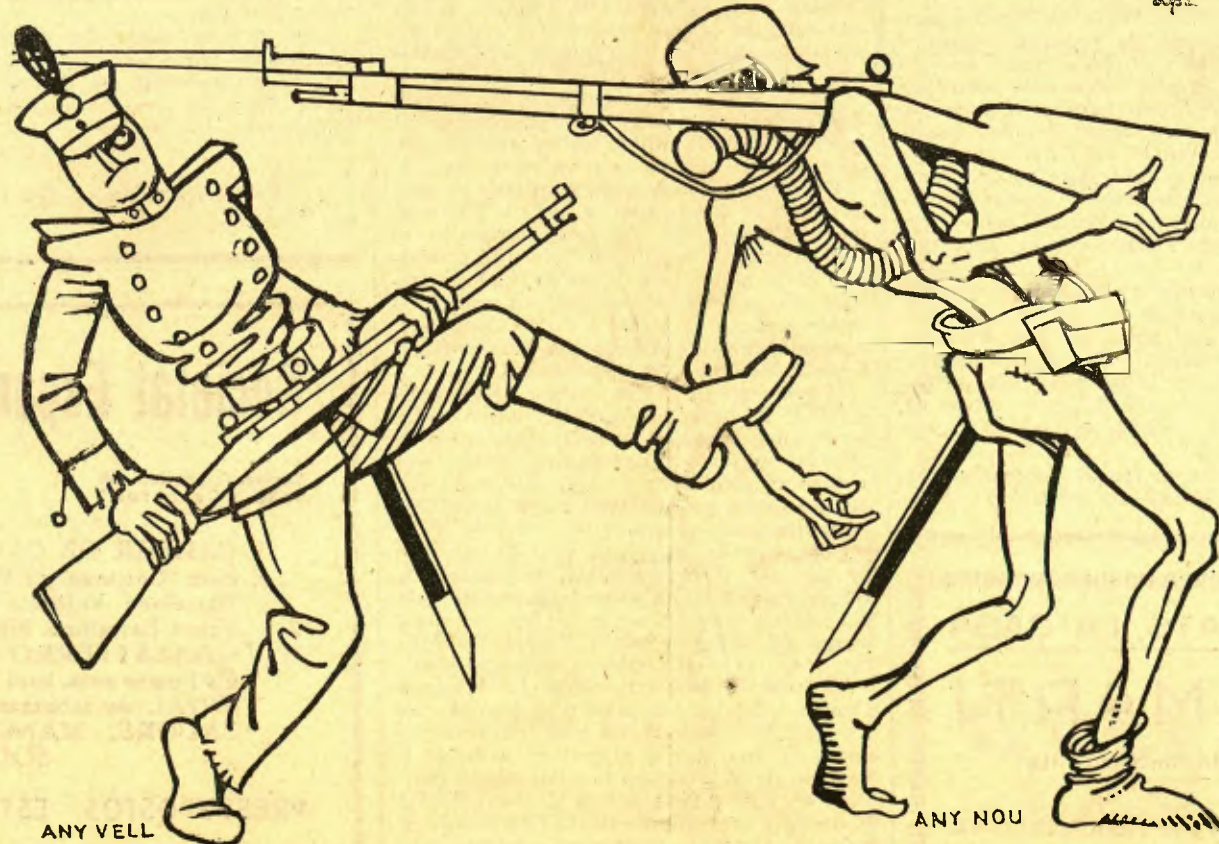
En tocar el torn a la representació de les autoritats, el tinent d'alcalde senyor Duran i Guàrdia començà la seva peroració amb les paraules de consuetud:

«Senyores i senyors: en nom de l'Ajuntament de la ciutat i de la Generalitat de Catalunya, tinc la satisfacció de donar el...»

Algú que devia estar al seu darrer endevina de seguida el que anava a seguir. Un moment de vacil·lació de l'orador, precedit, potser, d'una hàbil estirada d'americana, i el parlament continuà sense la temuda intervenció de les extremitats inferiors del representant de l'autoritat dins d'aquell estrí domèstic tan conegut:

«...la satisfacció de donar el... de donar... les més expressives gràcies a tots aquells que han volgut retre un darrer tribut d'homenatge, etc., etc.»

Fins que hagué acabat no es respirà a plena satisfacció.

CAP D'ANY

MÚRCIA, EXPORTADORA D'HOMES (1)

La vida en un nucli tocant a Barcelona

LA QÜESTIÓ SOCIAL

En el darrer article, descrivia la part externa, material, de la miserosa situació dels immigrants murcians d'una zona determinada; avui toca de parlar d'algunes qüestions morals, tan dignes d'ésser conegudes com les altres. Si la zona triada per exposar unes quantes dades sobre aquesta qüestió vital de la immigració és La Torrassa, no vol pas dir que no es puguin escriure coses semblants d'altres nuclis d'immigrants dels voltants de Barcelona, sinó que, després de comprovar que entre tots

és a dir, contratemps domèstics i sort dels descendents. Aquesta despreocupació només té uns moments d'exceptió: els de sol·licitar a títol gratuït metge, llevadora, medicaments, etc., de la Beneficència Municipal.

CRIATURES

En general, un dels efectes del matrimoni és l'aparició de descendència. La dels que, per un sistema o altre, es realitzen en tots els focus d'immigrants enclou un interès

Tipus de població de la Torrassa

ells les diferències són negligibles, el reportatge és més concret i de més fàcil exposició.

També ens cal fer notar que pocs temes com aquest de la vida en les zones d'immigrants ofereix un camp tan abonat per a una literatura de fam, misèria, dolors i degradació, rica d'efectes teatrals i nodrida de truculències. Però no volem deixar-nos caure en aquesta literatura fàcil.

«VIRI ET MULIERIS CONIUNTO»

Recordant l'estructuració de les cofurnes (callejones o pasillos), ja descrita en l'article anterior, i la densa població que hi habita, no costarà d'imaginar-se l'horrible promiscuitat, no ja de cambres, sinó de jaços, sense distinció d'edats o sexes, ni de familiaritat o extrafamiliaritat que hi regna. Invocar factors climatològics, el sol meridional, etc., són falòrnies. L'explicació de les múltiples gravideses de les dones murcianes, tant de major com de menor edat, és la promiscuitat esmentada. La ignorància, la ineducació, la manca d'auto-censura, són causes coadjuvants. El lector podrà imaginar-se els incestos que es poden produir, i es produeixen, en aquest medi i en aquestes condicions. Havent fulléjat —gràcies a l'amabilitat d'un funcionari— algun atestat judicial, fóra facilíssim precisar-ho amb exemples. Però la matèria és un xic impròpia d'aquestes pàgines; només citaré, de passada, un cas que m'impressionà: les raons reivindicatòries del dret de propietat ampli i exclusiu envers les seves filles, que invocava un pare incestuós.

La densitat en menors d'edat d'una població de pocs anys d'existència, és explicada per la precocitat maternal i la fecunditat de les dones procedents de la regió que proporciona el contingent emigratori. De les estadístiques de dispensaris i de les apreciacions d'alguns toxicòlegs, es treu la conclusió que l'arribament a la pubertat és més precoç i que el nombre de fills. Generalment oscil·la entre vuit i deu. És clar que la mortalitat infantil fa sempre una considerable operació aritmètica de resta: en qualsevol tractat de pediatria trobareu que és Múrcia la primera regió espanyola sota aquesta aspecte.

A més a més de les condicions naturals, els costums afavoreixen la fecunditat de la població de la Torrassa, uns costums totalment inèdits al nostre país i que algun pseudo-científic deu tenir per avançats als dels nostres temps. Consisteixen en una mena de matrimoni a prova, comptant amb el consentiment total i perfecte dels pares; que ho consideren la cosa més natural i normal d'aquest món. He dit matrimoni a prova, i el que hi ha més sovint és prova sense matrimoni: la dona a una sala d'obstetricia del Clínic, i l'home disposat a realitzar noves provatures.

Sovint, quan tenen lloc entre menors (que és la gran majoria de vegades), aquestes unions es realitzen no sol amb l'assentiment tàcit o exprés, respectius, sinó per expressa imposició dels familiars respectius. Fa cosa d'un mes, dues famílies, emparentades, celebren la unió d'un parell de criatures tancant-les totes dues en una cambra, mentre a l'habitació del costat les famílies commemoraven l'enllaç amb una juerga de beguda i cançons que va durar tot el dia.

Una altra forma d'unió, que sovinteja molt, és la fugida de la casa paterna dels dos diguem-ne contraents, per anar a passar una o dues setmanes a casa d'uns parents de l'altra banda de la ciutat, o allà on els vingui bé. A la tornada d'aquesta mena de viatge de noces, tothom els considera casats.

Totes les unions es fan amb una absoluta despreocupació quant als efectes ulteriors,

grandíssim per a tots els catalans, com senyalava, en un interviu en aquestes pàgines, el director de l'Institut d'Investigacions econòmiques, J. A. Vandellós.

Aqueixa descendència dels immigrants integra un seguit de temes variats, que bé caldrà tocar. Per ara, només donaré compte de dos casos extrems, deixant per a més endavant unes dades de molt interès social.

Primer cas, que sovinteja molt. Arriba del seu país una dona gravida, a deslliurar a l'hospital o a casa d'uns parents seus (però assistida per la Beneficència). Un cop llesta i equipat el nadó, per pocs diners que tingui, se'n torna a batejar-lo a l'església del poble *como sus may res*.

L'altre cas no és tan freqüent, cal dir-ho. A un llit d'una sala d'infància de qualsevol hospital hi ha un nen que ja està donat d'alta fa temps, però no el vénen a buscar, ni hi vindrà mai ningú. De vegades és reintegrat encarregant a un urbà la feina de buscar la família del nen, amb l'advertència que si no la troba, viva o morta, s'haurà de quedar ell amb el nen. Hi ha ocasions en que el *pater familias* es troba en algun *callejón*; d'altres, el pobre nen ha d'anar a parar a l'asil.

He vist la carta d'una família de la província d'Almeria, responnent una altra carta exhortant-la a recollir una criatura de l'hospital, que s'excusava en la manca de diners per al viatge.

ECONOMIA I FINANCES

I de què viu aquesta gent? El lector s'haurà formulat aquesta pregunta amb el mateix interès amb què la vaig fer jo als diversos informadors que em van guiar per entre els pasillos de la Torrassa.

Es obvi que en aquell laberint hi ha gent honradíssima, però també cal dir que aquelles condicions de vida no són les més a propòsit per a servir una honestat integral. Hi ha totes menes de gent, uns que es guanyen la vida honradament, altres que viuen de mitjans infameables.

Un mitjà de vida és la venda ambulanta, perseguida a intervals més o menys coincidents amb les èpoques electorals. Se'n ha dit que a la Torrassa hi ha tot un barri especialitzat en aquest comerç a la menuda, els practicants del qual no van precisament al Mercat central a proveir de fruita i verdura. Decidits a suprimir intermediaris, que, com tothom sap, encareixen els productes, es proveeixen directament al tros de Pla del Llobregat immediat a aquells topanets.

Com la del lloguer dels *callejones*, la qüestió del proveïment als venedors ambulants ha arribat a un període d'extraordinària gravetat. Els pagessos ja estan cansats de veure gent que es passen pels seus dominis amb les mans a la butxaca, mentre ells fanguen, i que responguin a les comunicacions amb un: «¿Qué te has creído? ¡La tierra es de todos!»

No fa encara dos mesos, foren trobats dos homes morts a cops de magalla en un camp de per allí. Ningú no sap res del cert, però tothom suposa com va anar això.

Un altre mitjà de vida consisteix a anar a reclamar feina, com a veí, a l'Ajuntament d'Hospitalet. Aquesta corporació es veu obligada a organitzar feina de peonatge: obrir algun tros de carrer i altres treballs no gaire més especialitzats que traslladar pedres d'un cantó a l'altre. Enguany, aquesta beneficència indirecta haurà vingut a costar més de cent mil pessetes. M'han explicat el cas d'una dona molt popular, la Jerònima, que, pel que sembla, porta una mena d'agència, ramificada a Múrcia a través d'un transmissió, i que sempre té gent nova a casa. Al cap de poc de tenir-la-hi, ja «peoneja» a compte de l'Ajuntament.

Com que de solucions estables no n'hi ha, per ara, se'n produeixen de tota mena. Els atacs i robatoris augmenten cada dia. Actualment a penes hi ha galliners, perquè es buidaven sols. L'audàcia ha crescut, i ara ja s'ha arribat a rebentar pisos. Va haver-hi un moment que La Torrassa s'anava a buidar una mica d'immigrants, per als quals s'organitzà un tren de repatriament. El tren quedà atapeït de passatgers a l'estació de França; no hi cabia ningú més. Però en passar pels passos a nivell de La Bordeta (a tres minuts de La Torrassa), es buidà de viatgers, prèviament equipats amb les dietes per a les despeses del camí.

A La Torrassa hi ha molta gent armada, naturalment sense permís de ningú, de tal manera que molts veïns viuen en perpetu neguit, ja que la Torrassa pròpiament dita està desproveïda de força: només hi ha urbans. Però a Hospitalet hi ha vint-i-cinc civils, i l'Ajuntament ha augmentat el nombre de guardes rurals, per tal que els venedors ambulants no s'acabin d'endur la verdura dels camps.

En dies de vaga, les detencions preventives dels *pasillos* són cosa freqüent i a una taverna anomenada *Casa Simón* —on si a mitja nit entreu a fer una consumació, us exposen a haver-vos d'alçar drets amb les mans en l'aire, cominats pels guàrdies d'assalt que han entrat en tromba pistola en mà— no fa gaire hi hagué un espetec de trets per culpa d'un cigar.

Es de dir que, en la seva majoria, la població immigrada de la Torrassa no vota. A les passades eleccions, allí és on el reïtament ha estat major.

No ho estranyariau si haguéssiu vist, arran d'una pareta, ratllada amb múltiples inscripcions entre les quals abunda «No votar» i «Biba la F. A. I.», un grup escoltar atentament un home que, en veu alta i més o menys treballadament, confegex *Solidaridad Obrera* (aquest diari i *La Tierra* — que però terreny que li guanya *C. N. T.* — són el principal aliment intel·lectual en aquells indrets). Els rostres dels oients s'espongen de satisfacció quan el lector sil·labaja: «*Los pol-ti-cos son u-nos be-l-las-cos.*»

Després, a propòsit d'un telegrama donant compte d'haver estat apallissats dos civils en un poble d'Andalusia, s'entaula un debat sobre si notícies així inviten al treball o, al contrari, estimulen a deixar-lo.

En els dies que vaig rodar per allí, vaig trobar oradors i polemistes de gran facilitat de paraula, maneant amb desembaràs els tòpics més corrents de la *Sol* i publicacions semblants.

Però no sempre es parla de política — o millor, d'apòlitica — sota un *Biba la F. A. I.* guixat a la paret. He assistit, entremig de més de trenta oients, a una discussió sobre l'origen de l'home. Fou refusada gairebé unànimament l'explicació que hi havia hagut un ésser creador de tot l'existent. Un sostenia: «¿Cómo se creó el hombre? Pues como si na... como los bichos, de en medio de la marranería...» Però aquesta explicació no satisféu un evolucionista que

A la porta d'una cofurna

s'hi ficà: «*Nada de eso; el hombre viene del orangután. Yo lo he leído en la historia de España y en una ciencia que se llama Fisonomía. En la Siberia hay unos orangutanes que han perdido el habla, pero que antes la tenían. Hay algunos que fuman.*» «¿Y si fuese el orangután que viniese del hombre?», el va interrompre un altre. I la discussió reprengué amb més força que mai, fins que havent fet notar un dels orangutans del Parc s'assemblaven als homes, no el deixaren continuar retraient-li que només s'assemblaven a ell.

I aquestes discussions científiques no tenen lloc solament al carrer. A la Torrassa hi ha un *Ateneo Libertario* on es fan funcions teatrals i es donen conferències, anunciades amb cartellots vermells per les cantonades. Els títols fan rodar el cap. Gairebé tant com aquest final d'un article signat per Baltasar Manzano Riano, publicat no fa gaire a la *Sol* i que llegit en veu alta devia fer molt d'efecte. L'autor es pregunta «¿Dónde hallar el imprescindible trampolín?» per fer triomfar el comunismo libertario. I respon: «En la base sólida del monstruo indestructible e hidra inextinguible de la Confederación Nacional del Trabajo, en cuyo crisol libase la exquisitez sensitiva y la fulguración del intelecto.»

CARLES SENTIS

(1) Vegi's els números 195 a 198 i 201 de MIRADOR.

Els vots i la cera

El senyor Laureà Dalmau, diputat gironí del Parlament Català i bona persona com pocs, pertany a l'Esquerra.

Una seva veïna de Girona, d'accentuada religiositat, que tenia pel senyor Dalmau una gran simpatia, n'ha sofert una gran contrarietat.

—És possible?—comentava amb la germana d'En Laureà, l'endemà de les eleccions—. No us remordeix la consciència de tenir a la família un diputat de l'Esquerra?

—Per què? Molt al revés. Ens omple de satisfacció. Precisament perquè sortís elegit vaig tenir encès, durant el període electoral, un ciri a la Verge.

A la veïna li rodà el cap.

Es igual i no ho és

Trobem el senyor Francesc Pujols. El trobem al bar del Colom, a l'hora de l'aperitiu. Li ha escapat el tren de Martorell i ha hagut de quedar-se a Barcelona. Parla de política, de l'amor.

—Amb això de l'amor—observa—les expressions canvien radicalment segons els països. Els catalans, per exemple, què és el que exclamen, per a fer-li a una dona el màxim compliment?

—...?

—Exclamen: «Madre!» I bé; sabeu, en les mateixes circumstàncies, què diria un italià?

—...?

—Diria: «Il mio tesoro!...»

La primera secretaria, sense Dot!

El secretari primer del Parlament Català és el jove Rauret i el segon el jove Dot.

Però les coses no havien estat disposades així. El primer havia d'ésser el jove Dot i el segon el jove Rauret.

Què va passar?

Va passar, segons sembla, que el jove Rauret agafà pel seu compte dos diputats per Tarragona i els féu fer un senzill canvi de nom a les respectives paperetes.

Ben fàcil!

Deliri de grandeses

El poeta Domènec Perramon i l'escultor Canyes passaven pel carrer del Bisbe. S'aturaren davant la residència del president de la Generalitat, i el primer va dir al segon:

—Amb aquesta voravia tan estreta no sé com s'ho faran per posar a la porta una garita amb soldats.

—Creieu que l'hi posaran?—preguntà En Canyes tot sorprès.

En Perramon respongué que li semblava que sí.

—Sí que serà vulgar això!—digué llavors En Canyes amb menyspreu—. Una guàrdia de soldats! Quan jo sigui president...

—Què fareu?

—Faré posar una guàrdia de coronels.

La natació i els idiomes

Amb motiu dels festivals organitzats pel Club de Natació Barcelona per a commemorar el XXV aniversari de la seva fundació, arribaren a Barcelona nedadors de diverses nacionalitats i procedències, als quals obsequià convenientment l'entitat organitzadora per mitjà de la seva Junta Directiva.

En una visita que feren a Sitges i al Casino Platja d'Or, en ocasió d'estar visitats i visitats al volt d'un aperitiu, per prendre l'aperitiu, la conversa ext general i en francès, per ésser l'únic que tots, més o menys, coneixien.

Un cambrer, molt correcte i en perfecte francès, s'atansa a la taula i pregunta als nedadors què volen prendre.

Tothom anà fent la seva comanda fins arribar a la campiona d'Europa, Mlle. Godard, que demanà:

—Cinzano à l'eau.

En Lujan, el flamant secretari de la nostra entitat esportiva, per fer alleshores ostentació dels seus coneixements, i desitjant també prendre un vermut, es dirigí al cambrer i seriosament digué:

—Un autrefois.

Per si no ho heu entès, volia dir: Un altre.

GRAN REVEILLON 1932-1933

MENÚ

Consumé doble en tassa

Llagosta Siberiana

Assortit de fiambres

Capó del Prat, rostí

Amanida Noel

Pera de la Casa Glacier

Paner de fruites del temps

Vins: Llano Gineté (blanc)

i Garrafa Priorat (negre)

Exquisits regals

25 pessetes

Batalla de presents

Orquestra Royalty

Es reserven taules

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

Societat Espanyola de Carbur Metàlics

Correns: Aparat 190
Telèg.: "Carburas"BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 17015

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcobion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES I FERRO SILICI :: SOCARRIMAT I SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUIFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

EL TEMA DEL DIA

L'incendi d'«El Siglo»

Aquest Nadal, pels barcelonins, hi ha hagut, malgrat la crisi, de tot i en abundància. Abundància de premis a la Rifa; abundància en la venda i consum de caps d'aviaram — 50,000 galls dindi i 200,000 dels altres, segons han dit els diaris, la qual cosa suposa un consum proporcionat de torrons i de neules, i de vi bo i de xampany—. Ai las! Les festes començaren, però, amb el seu punt de tragèdia a la Plaça de Sant Agustí Vell, on es representà, a l'aire lliure, un drama de l'Iglèsies. Començades

radors i per les vitrines de l'interior, tot Catalunya.

A nosaltres, de menuts, ens feia una gran il·lusió que els grans de casa ens portessin a «El Siglo». Era per nosaltres un lloc màgic, ple d'imprevist i atapeït de meravelles que ens feien obrir uns ulls com unes taronges. Els presents dels Reis d'«El Siglo» ens feien somiar, una colla de dies, en unes caravanes immenses de camells que venien expressament d'uns països llunyans per a omplir el nostre balcó.

El que fou «El Siglo» vist des del carrer de Xuclà

així, gairebé per força havien de tenir una apoteosi esclatant. I així va succeir, efectivament.

A tal hora com a les onze de matí, va començar a sortir per dalt de la teulada i les finestres d'«El Siglo» un fum negre i espès que tapava el cel. Immediatament després, unes llengües vermelles de foc cabrioletaven endimoniades per damunt d'aquelles parets i feien llengüetes a la gent que passava per les Rambles.

«El Siglo» cremava! És d'aquelles, aquesta notícia, que us sobota, que us sorprèn i que tot i que us ho assegurin, si no ho veieu amb els vostres propis ulls, no us ho acabeu de creure.

Cremar-se «El Siglo»! Pot ésser? No, si no fos que era veritat. I en efecte, cremava, i cremava amb la violència d'un braçat de sarments; a tal extrem que quan la notícia va acabar de donar la volta per Barcelona, d'«El Siglo» només en quedaven les parets.

Aquest any si que els Reis no podran pas anar a proveir a «El Siglo», com fan tots els anys, de la immensa quantitat de joguines que solen repartir a les criatures. N'hi haurà notes que en sortiran perjudicades de la cema i per explicacions que els donin, en el moment de trobar les sabates buides, no s'entendran de raons i ploraran a llàgrima esfeta.

L'incendi d'«El Siglo» ha constituït un d'aquells espectacles graduosos i tràgics que es produeixen molt poques vegades a Barcelona. Fa anys, quan es cremà el Teatre Principal en plena revue d'En Bayés, tot Barcelona va saltar a la matinada del lilit per tal d'anar a contemplar l'espectacle. Aquest any ho ha calgut. Hom hi va poder anar sortint de comprar els torrons i les ampolles de xampany, o sortint de missa.

L'incendi del Teatre Principal va ésser una cosa imponent. Les flamarades de foc, vermelles, que sortien per la teulada, semblava que sortissin d'un pou i cabrioletaven sota l'un cel negre, clapat d'estrelles. De tant en tant, hom treia de dins una girll o una vedette mig asfixiada, i el cadífred de la mort pasava entre els curiosos. Aquesta vegada l'incendi, molt més important, va adquirir la seva violència màxima pels volts del migdia, sota d'un cel gairebé blau i d'un sol tímido; a qual cosa li llevà l'aparença que tenen els incendis que es produeixen a la nit. Era pensant en el bé de Déu destruït i en el nombrós personal que es guanyava la vida a l'establiment, que hom s'adonava de la magnitud de la tragèdia.

***

Barcelona ha anat plena de l'incendi, i es comprèn. «El Siglo» era una institució barceloníssima amb la qual tots els ciutadans de la capital es senten poc o molt lligats.

Es el lloc on una pila de generacions de barcelonins i de forasters hi han anat a comprar flassades, bateries de cuina, samarretes i les joguines dels Reis; on hi han anat a perdre el temps, badant pels apa-

Anglo-American Lending Library

Open Mondays, Wednesdays, Fridays and Saturdays from 11 to 1. Tuesdays and Thursdays, from 6.30 to 7.30 P.M.

FONTANELLA, 10, 2.º, 10.º over International Bank Corp. - BARCELONA

A F I S A

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIUS

LAIETANA, 18, PRAL. B. - BARCELONA

Mirant a fora

El professor Förster

El professor Förster, nascut a Prússia i que exercí una càtedra a la Universitat de Munich, de pas per París hi donà no ja gaire una conferència sobre Alemanya i el prussianisme.

Entre altres coses, ha dit:

«Com ha afirmat un dels meus col·legues de Breslau, el corredor polonès és la justa reparació del desmembrament infligit a Polònia. Tenia raó Grady en dir que, per aquest desmembrament, Europa havia caigut en estat de pecat mortal.»

«Es indispensable que aquesta reparació subsisteixi tal com està. L'Estat prussià fou edificat en la carn polonesa; era inevitable que Polònia ressuscités en la carn prussiana. Pensi's el que es vulgui del tractat de Versalles, la seva solució és més conforme a la justícia que no pas la imposada per Frederic el Gran.»

Es fàcil de comprendre que, pensant així, el professor Förster no sigui ja catedràtic al seu país, ni tan sols persona grata. Viu a Suïssa, on publica una revista pacifista, Die Zeit, en la qual no s'està d'atribuir a Alemanya les responsabilitats de la guerra.

Censura italiana

Poques duanes tan minucioses com la italiana. A més a més de la meticulositat pròpiament duanera, el règim feixista afegeix els rigors d'una censura implacable. Recentment, un disc d'un discurs del príncep de Galles fou retingut a la frontera fins que un intèrpret afirmà que es tractava d'un text no perillós de corrompre els italians. Els viatgers que s'emporten una gramola, el millor que poden fer és acompanyar-la amb discos de jazz; així no seran sospectes de propaganda subversiva. Fins que els feixistes decidixin que a Itàlia només es pot executar música italiana.

Prensa i política

El primer ministre australià, Stanley Bruce, ha dit que en la seva vida política ha estat afavorit unes vegades i d'altres perjudicat per la premsa.

—Es molt senzill — ha confessat —. Si doneu una certa confiança als periodistes, us sostindran; ara si proveu de despitars-los, tindran ganes de venjar-se, i trobaran ocasió de fer-ho.

El senyor comte potser exagera

En un interviu recent, atorgada a un periodista hongarès dels Nemzeti Ujsaf, el comte Keyserling ha donat la seva opinió sobre Hitler en termes sensacionals:

—Hitler — ha dit el cèlebre filòsof — és la nostra Joana d'Arc.

I com el periodista s'afanyava a apuntar-se la frase, cuità a completar el seu pensament:

—Afegeu que ja comença a no sentir tant veus.

Al museu de curiositats

—Vegin, senyors i senyores, la millor peça del nostre museu: els dos últims demòcrates alemanys, dissecats segons la darrera paraula de la ciència.

(Simplicissimus, Munic)

Maison Dorée

Dissabte, dia 31

Sopar de fi d'any
Reveillon
Obsequis

JAUME PLANES
i els seus Discos Vidents

L'orquestra cim. Els mestres de l'art, el ritme i l'originalitat

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilatge per les Arts Gràfiques

Aguillers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

UN REGIM ABSURD

Oposicions a càtedra

Alguns fets recents han posat en un pla d'actualitat la qüestió del proveïment de càtedres. Un d'ells, sobretot, el de la càtedra de Pediatria de la Facultat de Medicina de Barcelona, ha mogut un cert enrenou entre la classe mèdica en general, els altres professors i la massa escolar. L'enrenou no ha transcendit gaire fora d'aquests nuclis més o menys directament interessats, i, no obstant, aquesta qüestió del proveïment de càtedres és de les més importants per a la cultura del país.

pas amb una vocació científica i pedagògica, sinó merament com l'ingrés en una burocràcia, en la qual s'enquista amb escasses obligacions i el pa assegurat per tota la vida i augmentat a compàs de l'escalafó. A Barcelona mateix hi ha uns quants catedràtics d'aquest tipus, sortits d'aquella gent que els estudiants en diuen empollons, realitzadors d'una tasca mecànica de recitació d'una assignatura que acaba amb uns exàmens que no són cap garantia. No estaria gens malament que hi hagués qui sentís vocació envers la carrera de catedràtic, si això no volgués dir un absolut desinterès per tot, fins per la càtedra mateixa, un cop assolit un lloc en la nòmina.

A les Universitats estrangeres, de les quals, per greu que ens sàpiga, tenim molt a aprendre, es troba més en favor, i amb resultats excel·lents, el mètode de nomenaments directes, revisats cada uns quants anys. I en moltes es permet, amb les garanties degudes, que un home de ciència posi tribuna i expliqui lliurement la matèria que cultiva. Els resultats són de bon tros superiors als que s'obtenen amb el nostre règim estancat.

En aquest sentit, cal senyalar l'esforç de la nostra Facultat de Filosofia i Lletres, cridant a utilitzar les seves aules tota una sèrie d'estudiosos. Si una Facultat ha pogut fer això, les altres deuen comptar amb semblants mitjans legals per desencarcar una organització rutinària i orejar la Universitat, amb profit de tots, i més ara, a les aïlles d'una Catalunya renaixent, un dels problemes vitals de la qual és el de la cultura.

Mentre persisteixin sistemes així, la tasca que menen a terme uns quants esperits de bona voluntat tindrà un balanç amb unes pèrdues formidables sense proporció amb l'esforç realitzat, perquè serà una tasca aïllada, sense tasques paral·leles complementàries. I de passada la Universitat seguirà essent una cosa deslligada de la resta del país i de la resta del món civilitzat, d'escassa eficàcia i proveïdora només de patents per poder exercir una professió. Però de cultura autèntica i amb una força d'irradiació, ni gota.

I la gent seguirà tenint de la funció de càtedra, aquella noció que resumeix l'esdevingut a un titular de la nostra Facultat de Medicina, que un dia, en la seva consulta particular, veié una mala'ta, la qual li semblà recordar del Clínic, i li preguntà si realment s'hi havia fet visitar. «Sí, senyor — respongué la bona dona —. Però allà em veien catedràtics i jo vull que em visiti un metge.»

J. C.

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11
Tel. 11655

ABRICS CONFECCIONATS COM ELS DE MIDA

F. Vehils Vidal

7, Plaça Universitat, 7

Tall immillorable

Confecció superior

Classes extres

DES DE 75 Ptes. = 90 Ptes
125 Ptes. i 150 Ptes
PLOMES 16 Ptes. = 20 Ptes.
25 Ptes. i 30 Ptes.

Arbre

de

Noël

instal·lat

a les

GALERIES "SYRA"

DIPUTACIÓ, 262

TELÈFON 18710

EL CINEMA

MISTERIS

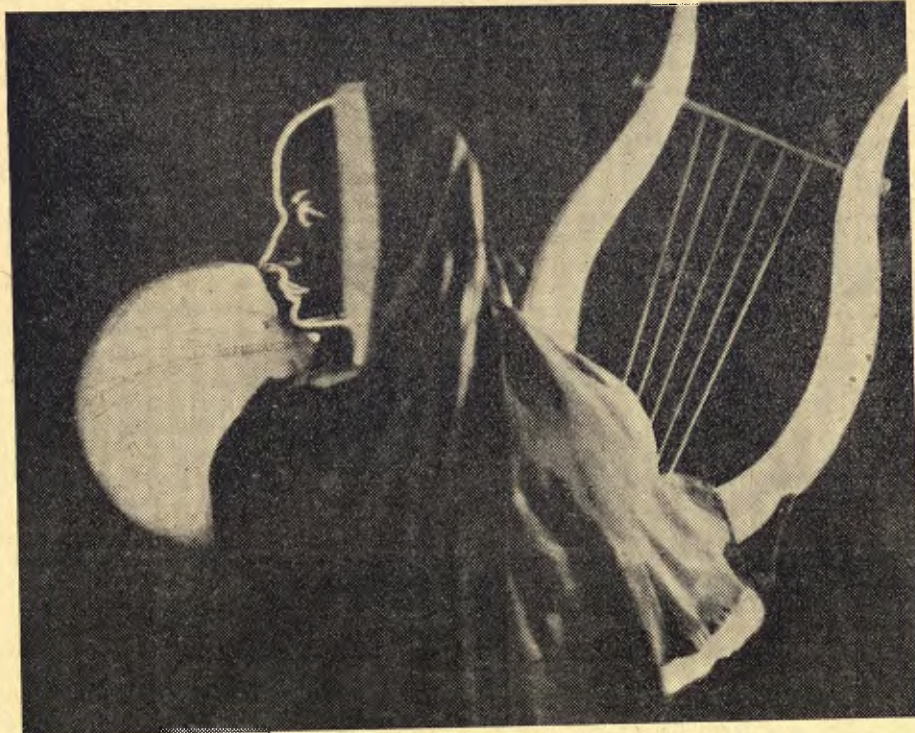
"La sang d'un poeta"

Jean Cocteau ens exigeix un acte de fe davant l'obra desconcertant d'un artista que admirem. L'artista, afirma Cocteau, imita, en la seva manera de procedir, Déu i l'estètica de Déu; escapa al judici. La creació és plena de sinistres, el sentit dels quals ens escapa i res no pot haver-hi més pueril que l'actitud d'aquella genteta que s'imagina que l'Univers és fet a mesura d'ells.

Cocteau és un explorador de misteris. Poeta abans que tot, hi ha dites que els

acut a la interpretació per símbols a fi d'orientar-se en un món que no és el seu.

Com no veure que una poesia que no fes sinó doblar el món empíric, fóra una quincalla inútil! Poesia és creació. I quan l'artista desperta del seu somni poètic es troba amb una cicatriu, amb una hemorràgia que res no pot deturar. Una cicatriu amb exigències: *Aire, aire!* Tot el martirologi del poeta consisteix en aquest compromís impossible entre la inhumanitat del poeta que

Del film de Cocteau «La sang d'un poeta»

mots l'irriten i aleshores abandona la ploma i pren el llapis. La poesia és lliure d'expressar-se com vulgui. Per això Cocteau acut un dia al cinema per expressar-se i no pas per expressar-se a si mateix, follia romàntica, sinó per expressar les seves descobertes poètiques.

La gent vol que els expliquin la poesia. Una poesia, un film explicat deixa d'ésser poètic per esdevenir prosaic. Hom no entra a la cambra dels misteris poètics amb la intel·ligència. El cor és l'única clau eficaç. Antígona té, en l'obra de Cocteau, el valor d'una allegoria. La gent encara creu trobar la pista, pensant que es troben davant de símbols, i és clar que en procedir així el que fan és profanar l'esperit (l'hòstia, en la terminologia del film).

El film es compon de fets que obeeixen una lògica específicament poètica. La seva justificació és de l'ordre de la bellesa, perquè, com diu Cocteau, tot el que és bell és veritable i denuncia un altre món. Quan el públic fa una escapada i penetra en aquest món, es troba dins un laberint inquietant, però la serenitat, es desconcerta i aleshores

hi ha en ell i la humanitat de l'home que és ell. Hom pot salvar el compromís fent trampa. Hi ha falsos moneders tan hàbils que no podem mai engarjolar-los. No podem sinó admirar-los. Tenen grans monuments, glòria i els aplaudiments del públic. L'altre camí de fer el salt mortal, és procedir amb el cor a la mà, però «Vós us creieu sense cor. Vós mireu malament les cartes. El vostre cor es dissimula per temor al ridícul. Mostreu-nos el vostre cor i guanyareu la partida. Heus ací que ve el temps de l'amor.»

Odi a les acadèmies. Déu no suporta les mitjanes. O callar per humilitat o parlar amb valentia per exigència. El cel i la terra no poden entendre's. Mal la poesia, l'Evangeli, no seran oficials. O frare o poeta.

El film de Cocteau tracta l'impossible d'arrencar a les imatges cinematogràfiques l'expressió del drama secret del poeta. Vulgui's no vulgui's, el film haurà de manllevar els seus elements al món prosaic. Naturalment Cocteau farà els possibles per tallar els vincles que uneixen aquestes coses al món empíric i els confereixen un sentit precís. Les estàtues hi seran considerades com persones, les persones com estàtues. Les interpolacions entre l'art i la vida hi seran freqüents. Fotografies, alentit, tot treballarà de cara al misteri. Tanmateix el film no pot sinó d'una manera molt impura transportar l'experiència moral que tracta de contenir. El canvi de la creació és llarg i és al llarg del camí que es perden coses precioses. Nosaltres devem tractar de recuperar-les, procurant mirar més enllà del film. Cocteau diu que endevina la marxa d'un film tot mirant el moviment dels raigs que surten de la cambra de l'operador. El moviment del film és intel·ligible per l'home que veu el film abans que la llum es transfiguri en imatge en trobar l'obstacle de la pantalla. Tot el secret escau a endevinar el que era la idea abans de pendre cos amb l'objecte que ha d'expressar-la. Tot poema és un blasó. Cal desxifrar-lo.

Però no com una xarada o recurrent al diccionari de símbols, al tresor de la nostra memòria, sinó justament tot el contrari, exposant-nos verges de tota mania racionalista a la seva influència com si fos un raig de sol. Aquesta influència de vegades pren, de vegades no. Depèn de les disposicions de l'individu. És una qüestió de gràcia. És un misteri.

JOSEP PALAU

PANORAMA

Fracàs de Mary Pickford

Fa poques setmanes que Mary Pickford ha renunciat a filmar l'argument de pel·lícula que havia encarregat a Frances Marion, l'argumentista més cara de Hollywood. No s'hi veu amb cor. Es curiós com ha passat el paper ingenu de Mary Pickford; molt més encara si es té en compte que Douglas Fairbanks ha reincidit, i no pas sense èxit, en un film recent ple de les seves audàcies de fa quinze anys. En canvi la pose Mary Pickford no es cotitza avui, perquè la ingenuïtat una mica cursi d'aleshores ha estat substituïda per la ingenuïtat picant d'una Annabella. El darrer film de Mary Pickford era ja una lluita patètica per situar una figura inexistent. Hi havia ja una mica de cansanci en el seu gest que recordàvem tots tan gràcil i cristal·lí. Mary Pickford era una vegada qui representava l'hora més tendra de la maternitat a la mateixa hora que Chaplin s'esmerçava amb tendreses inefables amb el pobre Kid. Però ara o la gent s'ha endurit o — també podria ésser — la ingenuïtat ha desaparegut del món.

Importància de l'ase

Un amic nostre volia, un dia, escriure un treball — amb aires de tesi doctoral — sobre *L'ase a través de la literatura*. Aquest treball es referiria, naturalment, a l'ase com a personatge literari (no a l'escriptor). Podria, efectivament, dreçar-se una llista que aniria des de *L'ase d'or* d'Apulei, fins al simpàtic ase *Platero*, que pren un perfil poètic al llibre de Juan Ramón Jiménez, passant per l'ase de la *Disputa* del nostre Turmeda.

Al cinema s'ha alçat ara el primer ase-personatge d'alta categoria. És l'ase de Sancho Panza que surt al film *Don Quixot* de Pabst.

Les primeres experiències fetes permeten de revelar que hom ha trobat en aquesta bèstia tan poc considerada per la gent condicions de fotogènia i de fonogènia realment admirables, que caldrà, segurament, aprofitar.

Lubitsch i el «sex appeal»

El gran director de films Ernst Lubitsch, que es troba aquests dies a Europa, ha publicat a *L'Intransigent* un article ple d'indiscrecions molt curioses i de remarques tècniques. Heus ací el que el creador de *La parada de l'amor* diu del famós tema del *sex appeal*:

«La qüestió del *sex appeal* ha fet córrer molta tinta aquests darrers anys. No obstant això, el problema — si hi ha un problema veritable — pot resumir-se en una solució de molt poques paraules. Certament, una *vedette* ha de posseir el que hom anomena *sex appeal*; no pot estar-se'n; però amb això no n'hi ha prou. Sense la bellesa, l'encís, la gràcia i, *at last but not at least*, el sentit artístic, hom no sabria pas entusiasmar el públic, Avui, en un bon film que desitgi l'èxit, cal una aliança harmoniosa entre l'esperit i la bellesa, cosa molt difícil de realitzar, però evidentment indispensable.

«Es per aquesta raó que jo prenc tanta cura en la realització dels meus films. Per a mi el període de preparació que decideix de la bellesa, l'encís i de l'esperit d'un film dura mesos sencors. Naturalment això dona als meus films un preu molt elevat. Jo no puc pas imaginar un film sota la meua direcció que costi menys de 80.000 lliures esterlines. I ja no parlem dels superfilms...»

«Per terme mig jo passo tres mesos a tenir enllestit un escenari i sis setmanes per a rodar-lo, per llarg que sigui. Podrà dir-se que no és pas un temps excessiu; però això puc fer-ho justament pel temps que m'he pres abans fins a assimilar totalment l'escenari.»

Interiors i exteriors

Un crític de cinema remarca la necessitat que els films que vulguin tenir un ritme possibilitat per la successió alternada de primers i de darrers termes, posseïxin successivament escenes d'interiors i d'exteriors; o dit d'una altra manera, escenes de *studio* i d'aire lliure. Ací mateix es remarcava fa poc una «sensació d'asfíxia» davant d'algunes de les darreres produccions de Josef Sternberg. En aquest punt coincidiria amb la solució una fórmula d'alternàncies com la que proposa el crític — anònim — que comentem.

ANOMALIES

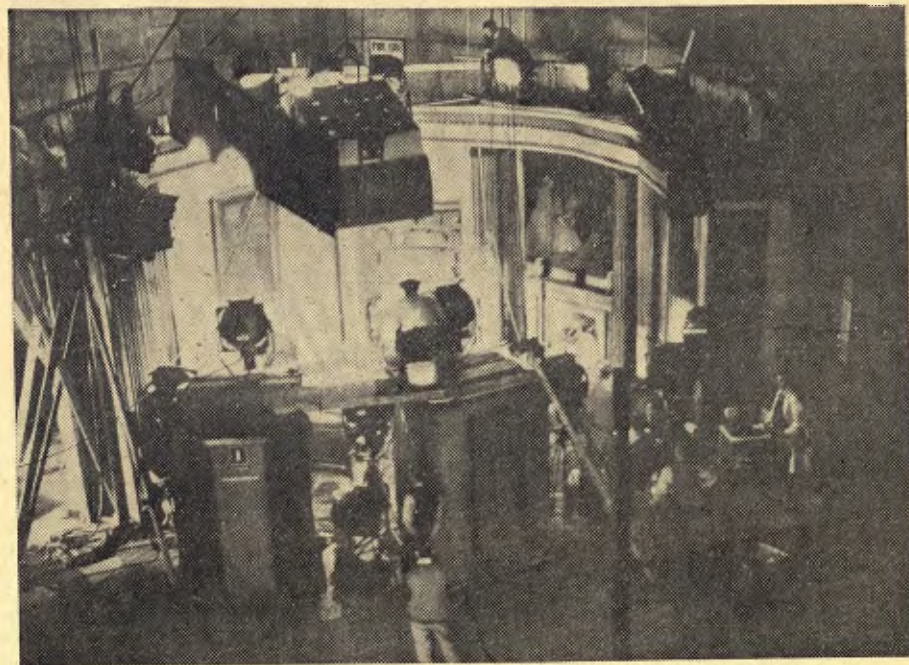
La crítica de cinema

Crítica, segons el diccionari, és l'art de judicar les obres literàries o artístiques. Si, naturalment. Una veritat que salta als ulls. I quina funció ha de complir la crítica? Orientar, evidentment. Guiar el lector de novel·les o de poemes, el visitador d'exposicions, el públic de teatre o de concerts... Una altra veritat que salta als ulls.

El crític de cinema, doncs, és un senyor la missió del qual és orientar les persones que despenen unes pessetes per a assistir

tar-li una pel·lícula si no li lliurava un anunci.

Existeixen altres crítiques, també, que no són corredors d'anuncis, però que exerceixen el càrrec de cap de publicitat d'una casa productora. Hi ha una distribuïdora que té un funcionari que fa la crítica en un diari del matí i un altre que la fa en un diari del vespre. N'hi ha una altra, el cap de publicitat de la qual és crític de dos diaris alhora, un del matí i un altre de la

Una filmació a Elstree

a la projecció d'unes pel·lícules. «Sí, ja ho sabem», direu. Sí, però... Hi ha un però, Totes les afirmacions que acabem de fer tenen l'evidència d'un axioma. Però totes aquestes veritats manifestes no tenen curs en el nostre món cinematogràfic. Han estat retirades de la circulació pels crítics i per les empreses.

Els crítics, primer. Ací, fetes les excepcions que calguin — les de les publicacions catalanes, per exemple — els crítics de cinema han oblidat temps ha que la seva missió és orientar el públic. La majoria, ultra exercir la, diguem-ne, crítica, són corredors d'anuncis. El sou que cobren de l'administració del diari en el qual escriuen és raquític o inexistent. Les comissions dels anuncis que fan són considerables. I la crítica, en les seves mans, esdevé coacció constant, *chantage* descarat. Les crítiques de les pel·lícules anunciades amb llargueses en els seus diaris són indefectiblement elogioses desbotats. Les crítiques de les pel·lícules distribuïdes per cases que no han donat anunci són invariablement frenètiques reventades. Hi ha un crític corredor d'aquests que ha declarat la guerra a una productora que li nega publicitat. I no hi ha film d'aquesta casa que no sigui tractat despectivament en les pàgines del seu periòdic amb titulars catastròfics a tres columnes. Ultra aquests *chantanges* indirectes, n'existeixen de descarats. No fa gaire, davant nostre, un crític corredor amenaçava el cap de publicitat d'una distribuïdora de reben-

nit. Hem de confessar que tots aquests, bons amics nostres i molt intel·ligents, són generalment imparcials. Però el càrrec que exerceixen és un control involuntari, molt humà, que fa que, inconscientment, trobin bons tots els films de la casa on treballen. A tothom passaria el mateix.

Però aquesta llei de coaccions no existeix únicament en el clos del periodisme cinematogràfic. Hi ha moltes empreses, també, que han oblidat que la missió del crític és orientar el públic. Algunes cases exigeixen que les crítiques siguin una mena de solts oficiosos, unes gaselles elogioses. I el crític de bona fe que s'atreveixi a no elogiar incondicionalment un film d'aquestes cases veu automàticament el seu diari condemnat a dejuni prolongat d'anuncis. Cridat per l'administració, ha de convertir-se en *botafumeiro* professional o dimitir el càrrec. Jo redacto la secció de cinema d'un diari català, en el qual la crítica està completament deslliurada de la publicitat. I he de confessar que les productores no han accionat gairebé mai la meua tasca. Vull senyalar l'exquisida delicadesa de la Fox, els films de la qual he tractat s'vint amb duresa, i de la Paramount que, malgrat fer moltes reserves a films d'èxit comercial com *Una hora amb tu* i *L'express de Yang-Hai*, no m'han fet mai la més lleu indicació. Fa poc, però, em va passar un cas molt divertit. El cap de publicitat d'una casa era un gran admirador de les meves crítiques, em deia sovint que els meus comentaris eren un model d'indpendència i d'intel·ligència. Però un dia vaig escriure una crítica plena de reserves d'un film que ell havia llançat com a superproducció. I tota l'admiració se'n va anar a rodar. Va retirar els anuncis del meu diari. Va dir al corredor que no en tornaria a donar fins que sortís una crítica elogiosa. Amb permís del meu ex-admirador, he de dir que això és un petit *chantage* tan odiós com els dels crítics corredors. Però sortosament el meu ex-admirador va rectificar. Es devia adonar del seu error i no ha esperat la crítica elogiosa per a tornar a anunciar els seus films.

El lector s'ha pogut fer càrrec, doncs, que les veritats evidents que encapçalava aquest article han estat retirades temps ha de la circulació del nostre petit món del cinema.

SEBASTIÀ GASCH

Tots els dies

Un èxit veritat

Avui estrena al TIVOLI

DISCO IRROMPIBLE

Es un film PARAMOUNT que bat tots els rècords de comicitat coneguts

Saló Catalunya

GRAN ÈXIT

SALLY EILERS BEN LYON

PUBLI-CINEMA

Passeig de Gràcia, 57 Telèfon 79681

Sessió a dos quarts de quatre. A les sis, sessió especial, numerada a 2 pessetes l'entrada

Reportatges Cineac

L'ESFINX I LES PIRAMIDES

Noticiari Fox Sonor

La Catifa Màgica Fox

VE EL CIRC

Equip sonor R. C. A. Photophone

EL TEATRE

LA TEMPORADA DEL LICEU

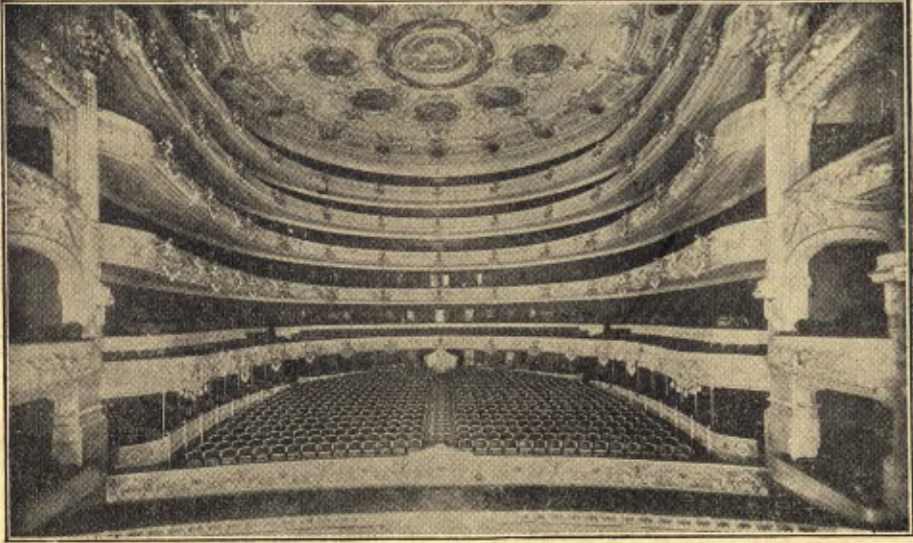
A l'últim n'hi haurà

Després d'una considerable pèrdua de temps, que vol dir interessos, car el temps és or, s'ha resolt el cas enutjós de la temporada del Liceu. Sembla que, a la fi, tindrem òpera i bona òpera. El Liceu tornarà a recobrar el seu prestigi, i Barcelona sentirà de nou la satisfacció de constatar que aquell prestigi que sempre ha tingut de ciutat culta no ha sofert cap minva.

Per arribar a aquest resultat quants d'esforços no s'han hagut de fer! Quants tràmits d'esgotar! Quantes vegades ha sem-

adoptat un sector de la propietat, aquell que va posar-la en mans del senyor Rodés.

Ja aleshores, en un article que publicarem, vam profetitzar el que passaria, i és el que ha passat. Enllaminats amb les condicions tan avantatjoses que els feia el senyor Rodés, cregueren molts dels propietaris que havien trobat almenys la pedra filosofal. Les condicions, en efecte, eren tan bones com es vulgui; solament tenien un defecte, que escapà de la perspicàcia de molts senyors propietaris. I aquest defecte

L'interior del Liceu

blat que tot s'ensorrava per sempre més. Però, fet i fet, tot s'ha adobat i, com diuen, mai no arriba tard allò que arriba.

Ara, doncs, asserenades les angúnies, encalmades les passions i posada cada cosa al seu lloc, potser serà hora d'examinar què és el que ha passat al Liceu. Com és que ha viscut un any i mig d'anormalitat. Serà curiós endinsar-nos en aquest examen.

Si haguéssim de creure el fracçat senyor Rodés, tot s'hauria degut a una efervescència revolucionària que paralizzava tots els negocis a Barcelona. Ell mateix l'ha descrita, en negres tintes. Es bastant coneguda la seva lletra a l'italià senyor Molco, com les dues bessones escrites als artistes francesos Mlle. Mireille Berthon i M. Marcel Journet, on es parlava de la contínua amenaça d'unes bombes fantasmagòriques. El senyor Rodés les invoca per tal de sortir de conyut i no complir contractes.

I ara, robats nos preguntem als nostres lectors: L'haia aquesta revolució, a Barcelona? L'atà és que la nostra ciutat sols ha cot una petita disminució del volum d'afete certs rams, a conseqüència d'una mundial que ha repercutit a Barcelona amb menys intensitat que a d'altres es. Però el que és desgavellat revolucionari se n'ha vist enlloc. Els espectacles prossegueix, alguns d'ells fent-hi i té gran negoci i, àdhuc, s'han creat novesociacions musicals. L'explicació del sr Rodés és evidentment inexacta.

No obste la que tothom sense adonar-se'n aa com a moneda corrent. Però la boeritat és tota una altra.

La crisi Liceu havia de venir fatalment, a qüència de l'actitud que va

era el següent: que es tractava de condicions impossibles de complir. Dins el seu afany de complaure la propietat, l'actual fracçat ex-empresari només s'havia capficat d'oferir-ho tot a meitat de preu, més enllà dels dos restants concursants. Havia oblidat un detall: compulsar els seus càlculs amb la realitat pràctica.

Per això tinguérem ja la tronadíssima temporada d'ara fa un any, que semblava muntada per l'empresari d'El dúo de la Africana. Per això, també, el carro es va entollar dins el sorral, i fou materialment impossible de tirar endavant. Per això, només per això, Barcelona ha passat per la vergonya de veure's sense temporada lírica prop d'un any seguit.

I convé que això es digui ben alt, perquè algú ha fet córrer, i la gent ho creu, que tots els esdeveniments del Liceu es deuen al canvi de règim i no hi ha tal haca ni tal barraca, ni tals bombes ni tals tráfecs. Només una cosa molt lògica, molt senzilla i que, clar i català, pot sintetitzar-se així: «d'on no n'hi ha, no en rajau».

Però ara això s'ha acabat: el Liceu, per molts d'anys, reprèn el seu curs normal. Cal donar gràcies a molta de gent, però d'una manera especial al nostre divulgador de Wagner, l'eximí tenor Francesc Vinyes, que ha treballat i ha maldat per desfer tots els embulls i totes les intrigues que s'havien teixit al voltant d'un cas tan senzill. Cal també, esperar que l'empresari Joan Mestres Calvet, el qual, durant els anys i anys que ha regentat el Liceu l'ha mantingut en un gran nivell, prossegueix amb l'encert i l'energia de sempre. No hi ha cap raó de dubtar ni de témer: al contrari, creiem que cada barceloní contribuirà a l'èxit de tot això, segons les seves forces; car el Liceu és una mica de tots els barcelonins i, si anés malament, ens n'hauríem d'avergonyar tots, cadascú una mica.

ROSSEND LLATES

Les estrenes

«Un marquès i la seva filla», de B. Soler, al Romea

Com a afortunat, no es pot pas dir que Bartomeu Soler ho hagi estat d'una manera excessiva en aquesta seva comèdia.

Soler és, en veritat, un dramaturg, un dramaturg amb el qual podreu no estar d'acord més d'una vegada, en els drames del qual, al costat de molt bones qualitats, trobareu més d'una falla, però del que no podreu dubtar mai és del seu temperament dramàtic, que se us imposarà per damunt de tot.

A aquesta afirmació, després d'haver vist *Un marquès i la seva filla*, podreu tot seguit acoblar-ne una altra. Bartomeu Soler no és un autor de comèdies.

No gens menys, en aquesta peça, d'un transcurt deixat i monòton, vague i dispers, d'una acció totalment inexistent, hi ha prou elements perquè un comediògraf en pogués treure un excel·lent partit.

Bartomeu Soler ha vist bé el que es podia fer, els elements de què podia valer-se, la intriga — interessantíssima — que es podia descabellar, el medi on podia fer-la moure, els diversos personatges que hi podien intervenir, però, sigui pel peu forçat amb què ha treballat en aquesta producció, sigui per qualsevol altra causa, la seva obra, mancada d'observació, d'atenció, de decisió i de desenvolupament dels distints temes que s'hi apunten, ha resultat només un borrador que el talent de l'autor hauria pogut transformar en una comèdia dramàtica intensa i emotiva, o en una comèdia satírica divertidíssima i de vastíssim abast, o en una feliç combinació d'aquests dos termes.

Però res d'això ha resultat. Per obtenir la primera, hauria estat necessari pendre de bon començament el cas del marquès i la seva pseudo- filla i, seguint-lo sense desviacions, insistir en llur psicologia fins al resultat final — que ara se'ns presenta excessivament poc motivat —. Per la segona, haver observat més atentament la societat que se'ns presenta en l'obra i fer-ne una pintura més fidel i molt més despietada, molt menys pueril i molt més carregada d'aquella excel·lent mala intenció que és la virtut del gènere.

I per la tercera, aquests elements que fallen en les altres dues, i un tacte que privés l'autor d'allargassar dos actes eterns sense que hi passés res d'interessant o que ens posi en contacte amb la intriga, deixant-ho tot per al tercer acte, en el qual, veritablement, tampoc passa res; tot hi és enllestit de la manera més sumària i sense cap profunditat.

Hi ha escenes encertades, tipus ben vistos i el llenguatge hi és força correcte. Tractant-se d'una obra sobre temes actuals, és clar, no hi falten al·lusions a les nostres coses de cada dia, i les nostres qüestions polítiques, literàries i teatrals, amb les quals Soler satiritza sobre alguns punts flacs de la nostra societat, encara que bon xic desplaçats en el medi on els situa.

JOAN CORTES

Nit de Nadal al Nou

Jo no he vist *La reina ha rellicat*; tinc En Santpere per un dels nostres millors actors i em dol veure-li representar bajanades. Però en el pecat he trobat la penitència. Si hagués vist *La reina ha rellicat*, no hauria perdut la Nit de Nadal al Nou assistint a la representació de *La senorita Saxofón*.

L'Alfons Roure, autor del llibre, diu que es tracta d'un espectacle super-sonor. No ho cregueu! El «super» s'ha d'aplicar a la lletra. Va durar l'obra quatre hores; és tan llarga, que en el moment en què un personatge va exclamar: *Señores, son las doce!*, el rellotge marcava dos quarts de dues.

Què passa, a *La senorita Saxofón*? El que ho endevini tindrà un premi. Barreja de sarsuela, de revista sugranyil i d'òpera de Pepe Viñas — ferro! — hi ha de tot. De l'Àrabia es va a Londres; de Londres, a Nova York; de Nova York, a Miami; i quan se surt de Miami, ja només es té esma per anar al lliit.

L'única cosa que vaig posar en clar és el perquè a la protagonista, la Nena Rubens, li diuen *La senorita Saxofón*. Saber-ho em costà trenta cèntims, que és el preu de l'argumento y cantables.

S'expressa així, la Nena Rubens:

Es atroz lo que me gusta un buen saxofón. Tiene el instrumento tanta seducción que tan pronto empieza, que tan pronto empieza, me entra la emoción, y de trastornada pierdo la razón.

N'hi ha per a donar a En Roure la Flor Natural de la conllevancia!

La música bona, i vostès? El mestre Cotó ha incrustat de tant en tant alguns números al llibre. Són, com si diguéssim, el bicarbonat.

M'agrada més, el mestre Cotó, dirigint que com a compositor. Veure'l, fou l'únic encant de la vetllada. L'únic? No, no. Un ball de la parella Simone & Cardona i unes intervencions velles, molt velles, però de qualitat, d'En Clarel — Clarel: o renovar-se, o... tu mateix! — em varen desensopir uns instants. Ah!, també m'agrada sentir cantar En Brito i veure ballar la rumba a la seva germana Elena.

I veus-ho aquí! — T.

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11 Telèf 11655

AL CIRC OLYMPIA

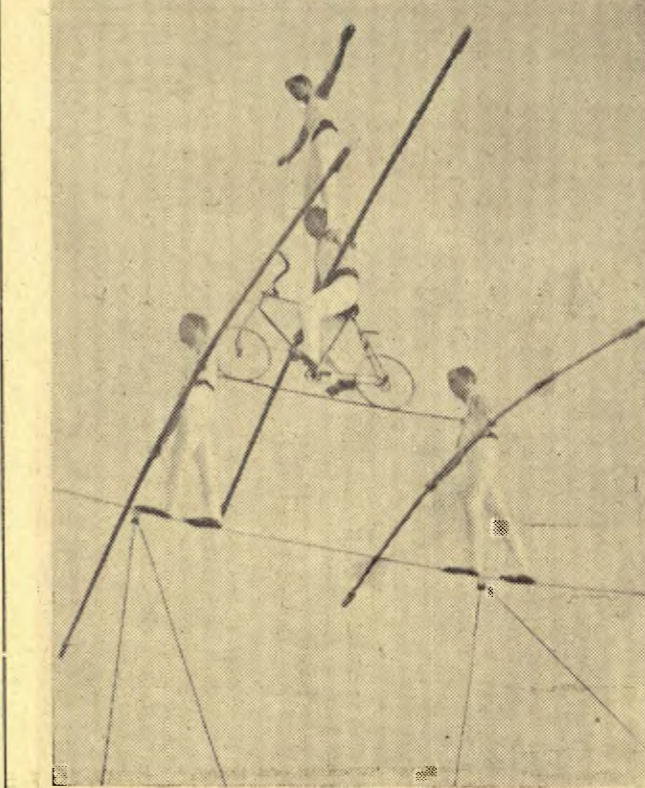
Un programa de grans atraccions

El to de l'actual temporada de circ a l'Olympia puja i baixa com la vagoneta d'unes muntanyes russes. Després del desgraciat programa femení que va seguir a l'excel·lent cartell d'inauguració, ens han ofert ara, a la pista de la Ronda de Sant Pau, una sèrie d'atraccions de mèrit innegable. Són, gairebé totes, atraccions pures de circ; atraccions tradicionals que necessiten l'amplària i l'atmosfera veritat de la pista i que difícilment podrien ésser presentades en el marc raquític i convencional

Bel-Air és perfecte: la presentació, amb una dansa americana, i els equilibris, mig alentits deliberadament perquè en pugui ésser millor apreciada la gràcia i la precisió. El trio Bel-Air no dona mai la impressió de fer cap esforç; una aparent i bella naturalitat, que amaga un domini extraordinari de l'esport, és la característica d'aquesta atracció.

Obeint potser la llei del contrast, els germans Kimris treballen després del contorsionista Serpentina i els olímpics voltejadors Ferrers, i el trio Bel-Air darrera la «mina vivent» Mlle. Marcelle. La presentació del contorsionista Serpentina és d'evident mal gust: els seus exercicis tenen una monotonia que desespera. És un número de barraca de fira. Compareu Serpentina, si us plau, a la gentilíssima miss Silburn, que veiem aquest estiu al Barcelona! Els Ferrers, que no sabem a sant de què són qualificats d'olímpics i de voltejadors, fan un treball de mà a mà de molta força i escassa plasticitat. I Mlle. Marcelle, convertida en *poupee sauteuse*, produeix l'efecte d'una joguina mecànica de tres rails.

En canvi, sense considerar-los números excepcionals com els Hustréis, els Kimris i el trio Bel-Air, mereixen el nostre aplaudiment el japonès Yokota, el saltador Witaly i el seu excèntric, el domador Ronzard, la senyoreta Corzana, les germanes Carré i l'efant Mago. Yokota, presentat com antipodista, excel·lent més aviat com equilibrista, en el vell exercici, tan conreat pels japonesos, de bastir i desfer dues piles de peces de fusta rectangulars, mantenint el cos en equilibri horitzontal i repenjan només una mà successivament damunt de cada

El castell de cartes humà dels Hustréis

d'un escenari; atraccions que el mateix impressionen per llur audàcia, com succeeix amb els Hustréis, que per la qualitat impecable dels exercicis. Quina llàstima que el conjunt resulti feixuc i no s'hagi reeixit a donar-li més mobilitat!

Hem parlat dels Hustréis. Sense cap mena de dubte, aquesta *troupe* alemanya — aquesta família, diríem millor — constitueix el plat fort del programa, el número espectacular per essència, el de més intensa emoció. En plena època dels Paul Gordon i dels germans Mijares — per no esmentar d'altres filferistes, encara vius, vinguts a Barcelona —, els Hustréis han reprès el clàssic treball de funambulisme sobre maroma rígida a gran alçària, amb balanci, immortalitzat anys enrera pel famós Blondin i que admirarem els nostres avis. Sense desnatulitzar-lo ni un sol moment, l'han revestit del màxim perill. No en tenen ja prou, els Hustréis, amb córrer per la maroma, com els coneguts funambulats Neiss, en bicicleta i amb una persona a coll, a vint metres de la pista; ells van més enllà. Els Hustréis munten, a la maroma, veritables castells de cartes humans, que us assequen el cor. Cal observar, però, que, contra el que remarca el cap de pista Pippo al públic, no són els Hustréis els únics artistes de circ a realitzar la proesa d'un equilibri de dues persones — una dreta damunt una altra que va en bicicleta o està asseguda a una cadira — sobre una barra sostinguda a les espatlles de dos maromistes. Els Wallendas compleixen un exercici semblant, amb la diferència que l'artista que remata el castell és una dona i la de permetre's, en el moment culminant, fer veure que rellicquen.

El número dels germans Kimris, executat igualment arran la cúpula del circ, és, també, de molt risc i forta emoció. Treballen, els germans Kimris, a les anelles i al trapezi, però estant els aparells en moviment continuat de rotació. Gimnastes formidables, arriben aquests dos artistes a mantenir-se penjats a l'espai per un sol peu. Però no és precisament llur audàcia, comparable amb la dels trapezistes Albert Powell i miss Swift, aplaudits al mateix Olympia, el que crida l'atenció en els germans Kimris; són admirables, abans que res, per la magnífica posició que adopten a cada exercici, per l'elegància i la seguretat tècnica de llur treball.

Aquest elogi al germans Kimris cal fer-lo extensiu al trio Bel-Air. Tot en el tri

pila; Yokota arriba, d'una manera molt neta, a les nou peces per pila, dalt d'una taula. Witaly, al qual creiem haver vist ja ací, es distingeix en els salts mortals sense impuls, un d'ells amb els braços creuats damunt el pit; és un treball de risc, però curt i de no molta novetat; preferim, de Witaly, la dansa apatxe alentida que balla amb el seu partner, que és bo de veritat; hi ha en aqueixa dansa detalls com el de la caiguda del ganivet, que val l'import de l'entrada. El domador Ronzard, que vesteix de smoking, té molt bona voluntat i molt coratge, més bona voluntat i més coratge, potser, que els seus lleons; la batuda de les feres sota la claror de dues bengales roges, és un final d'efecte segur. La senyoreta Corzana surt amb barret cordovès i vestit de *cortijero* a practicar l'alta escola; li aniria millor el barret de copa o el vestit típic de l'*ecuyère*. Les germanes Carré, cavallistes gairebé de naixement, segueixen, carregades de vels, els mateixos d'ara fa quatre anys, amb llurs *visiones ecuestres de arte*, més equestres que artístiques. Quant a l'efant Mago, del professor Wald, confirma tot el que s'ha dit i repetit sobre la intel·ligència i la dignitat dels elefants, animals espectaculars per excel·lència i que semblen, com les foques, posats al món per a treballar en una pista.

Seiffert i Martinetti decididament no ens plauen. Llurs entrades còmiques són grises, apagades. Dos augustos excel·lents, però una parella mal combinada. Doneu a cada un d'ells un bon clown parlador i la cosa canviarà radicalment.

JOAN TOMAS

UN ABRIC confeccionat de qualitat excel·lent, a preu econòmic?

SEMPRE

Sastreria Modelo

Rambla de Canaletes, 11

Cafè de la Rambla

RESTAURANT

31 de desembre 1932 nit

GRAN REVEILLON

Original festa típica catalana

CONCERT PER L'ORQUESTRA SIX MELODIAN'S

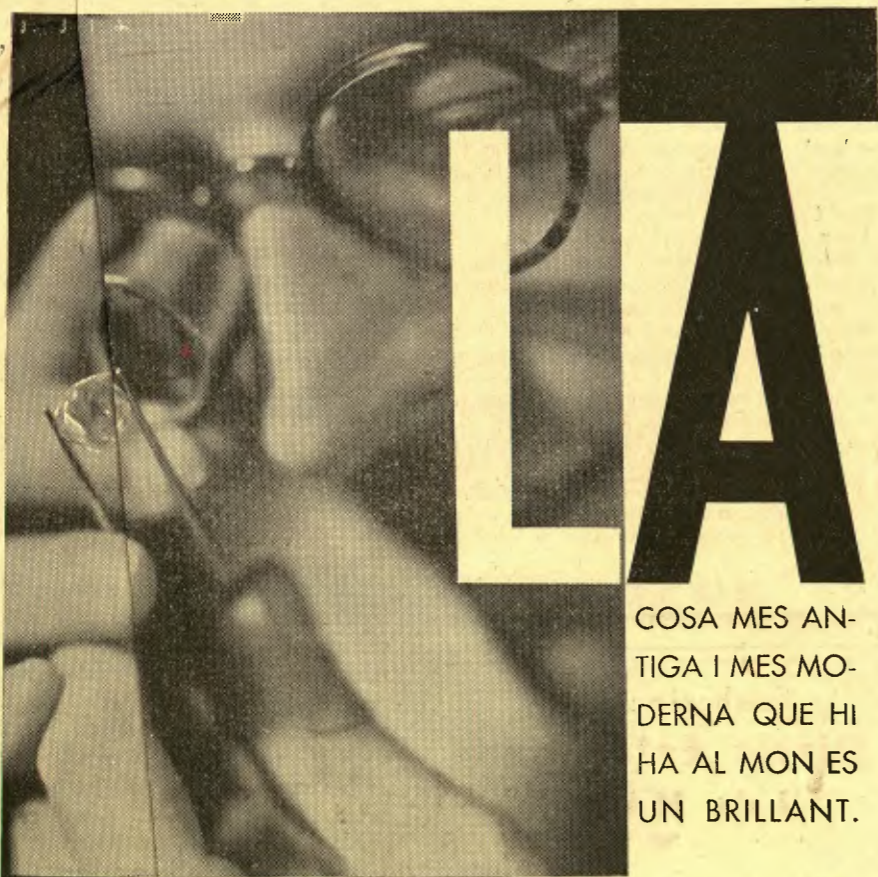
Serà saludat l'Any Nou amb l'estrena de la cançó «CAFÈ DE LA RAMBLA», escrita expressament per aquesta festa. Lletre de l'inspirat poeta Tom Bird, que podrà corejar la distingida concurrència. Música popular arranjada pel mestre A. Vilalta.

DIVERSOS I MAGNÍFICS REGALS I OBSEQUIS entre ells, la tradicional cistelleta amb els «rans de raím

ARRANJAMENT DEL SALÓ — Francesc Obiols, Adornista — Josep Peris, Jardiner — Diaz i Pujol, Obsequis

Sota la direcció dels senyors Fernández i Batlle

DISCO PROMPIBLE

COSA MES ANTIGA I MES MODERNA QUE HI HA AL MON ES UN BRILLANT.

J. ROCA

Rambla del Centre, 33 • Passatge de Bacardí, 2

LES LLETRES

UNA OBRA CABDAL

AL MARGE DEL CENTENARI DE GOETHE

CARNET

El Diccionari de Pompeu Fabra

En aquestes èpoques de l'any, en què és més general i més indicat que mai l'amable costum dels presents, entre els quals figuren dignament els llibres — editats o no especialment a aquest objecte —, vull senyalar una obra que constitueix un present agradable i utilíssim a tothom, un present que també pot fer-se un a si mateix, amb la seguretat de no fer cap mal esmerç dels diners. Aquest llibre la compra del qual tan obertament recomano, és el *Diccionari de Pompeu Fabra*, que, publicat en fascicles d'aparició periòdica, ja es pot trobar ara complet i relligat.

He dit complet, i en realitat un diccionari no és mai complet, perquè un idioma, com tot ésser viu, canvia amb el temps. Certes paraules moren, d'altres en neixen, algunes perden un sentit per adquirir-ne un de diferent. Les coses que se'n van s'emporten amb elles el nom; altres de noves que en vénen en necessiten un. Els pobles cada dia es tracten més i barrejant-se barregen paraules. La gent parlant alteren i corrompen pronunciacions i significats; el gust vol cansar-se del que té massa conegut i cercar innovacions que dia ve que ja no ho són. Una llengua presenta, al costat de l'ús contemporani, arcaïsmes que un dia foren vivents i neològismes que mal usats l'alteren i ben administrats l'enriqueixen. Tot plegat en fa una cosa en perpetu canvi, més alentit d'ençà que saber llegir i escriure no és res excepcional, i de la difusió de la impremta.

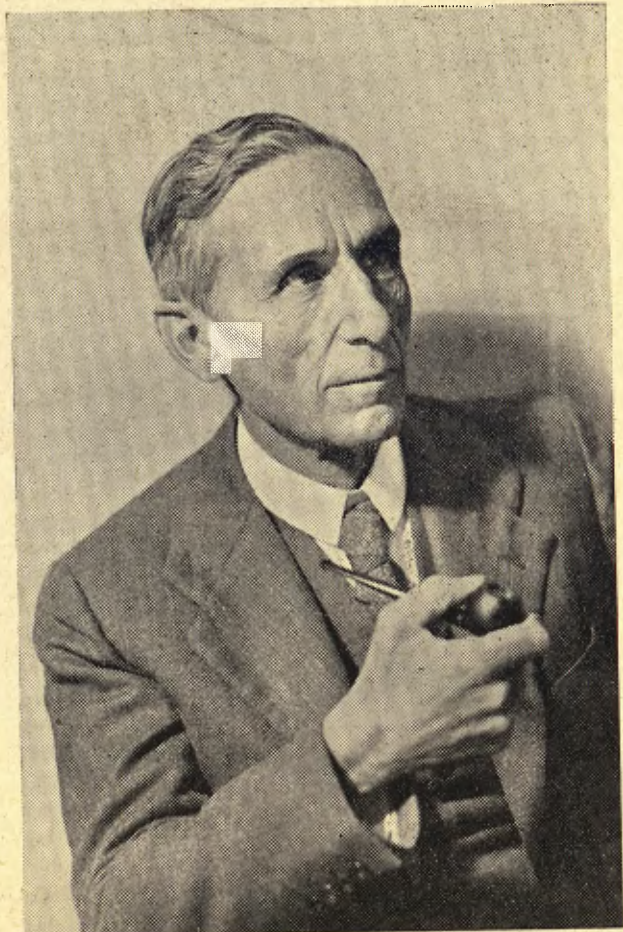
Aquest caràcter inestable dels idiomes fa dels diccionaris un instrument l'elaboració del qual desvetlla tot de qüestions que un pla prèviament fixat no pot solucionar: és tot fent la feina com s'han de resoldre, ja que no hi ha res més laboriós que el pas a una obra efectiva d'una concepció.

La tendència que actualment compta amb més partidaris, és la que ja fa prop de cent anys defensaven els germans Grimm, que un diccionari ha de fer la història i no pas la crítica del llenguatge. Dit d'una altra manera, que ha de contenir totes les paraules d'un llenguatge, amb llurs diversos significats, per poc usades o antiquades que resultin. No és aquesta la norma de l'Acadèmia Espanyola ni la de la Francesa. El lema de la primera: *«limpia, fija y da esplendor»*, ja diu prou que entén el diccionari no pas com un inventari, sinó com un codi de la llengua.

Aquesta posició és delicadíssima, ja que ningú no és capaç de determinar, d'una manera neta i apriorística, la partió entre els mots que cal admetre i els que cal rebutjar. Res de tan difícil com precisar el que Littré anomena l'estat civil d'una paraula. Basta canviar de medi social o professional, o de comarca, perquè es trobin

vives paraules tingudes per mortes, i vice-versa.

Mancada durant segles de conreu literari; influïda més o menys profundament en aquest temps pel castellà sobretot; víctima dels lexicògrafs aficionats, arcaïtzants a ultrança o ignorantment gallicitzants, la llengua catalana s'havia corromput, havia oblidat mots i girs autèntics i viables, substituint-los de vegades amb manlleus innecessaris. Donat això, calia una tasca de fixació i depuració, un cop assolida de fet la

Pompeu Fabra

normalització ortogràfica. Per això el que convenia amb més urgència, no era pas el gran diccionari on fossin inventariats tots els recursos del català, sinó un diccionari amb un caràcter codificador.

Fins ara, malgrat alguns estimables esforços precedents — molts d'ells més ben intencionats que reeixits —, no es podia comptar amb un diccionari que fes l'autoritat d'aquest ara acabat de sortir. El mateix *Diccionari ortogràfic*, que durant quatre anys ha estat una mena de llibre de capçalera de tot escriptor català respectuós del seu llenguatge, té, com el seu títol ja indica, un abast massa limitat, absents com en són les definicions dels mots que inventaria.

Tot i tenint en compte que un diccionari és una compilació, la seva elaboració té el valor d'una obra original, i més encara en el cas present, per les raons més amunt apuntades. El tacte finíssim i el delicat sentit de l'idioma que requereix una obra que no sols vol inventariar ans també codificar, i no pas d'una manera arbitrària, un llenguatge viu, en ple desenrotllament, fan un dels mèrits principals de Pompeu Fabra, tan reconeguts que no s'atreveix ningú a discutir-los i que trobem en el *Diccionari general de la llengua catalana* donant el seu màxim rendiment, culminació d'una tasca ininterrompuda de tota una vida.

Ara que el català ha recobrat atribucions perdudes i la consideració que li era negada; ara que el seu ús es farà cada dia més extens i, per tant, indispensable el seu coneixement, el *Diccionari* d'En Fabra surt a l'hora més oportuna. Perquè no és pas un llibre que només hagi de fer servei als que, més bé o més malament, escrivim, sinó que és el llibre indispensable a tot català que no vulgui situar-se ell mateix en un pla d'inferioritat. — J. C.

El mestre i els deixebles

En anar a escriure les divagacions que he vingut fent sobre Goethe, estava indecís per no saber què fóra millor: si seguir l'ordre que he menat o si començar per aquest article que ara li ha tocat ésser el darrer. Em vaig decidir per l'ordre seguit amb tot i veure que enclou un perill. El perill que algú excessivament simplista cregui que en últim terme rectifico la meua poca o gens simpatia envers Goethe. I res més allunyat de la meua intenció que escriure una palinòdia. En lloc d'una rectificació voldria que s'hi sabés veure una ratificació plena de l'exposat en els dos articles anteriors.

Fet aquest aclariment, vull sostenir que jo estic més a prop del pensament de Goethe, no sentint cap veneració ni mitja per Goethe, que la immensa pleïade que durant aquest any en què s'escau el seu centenari li han fet acatament.

S'han recordat i commemorat coses caduques, coses superades, coses que cridaven a grans veus un pietós silenci o un discret oblit. I no obstant, tan a tomb que venia el seu centenari! Doneu una ullada al pensament actual, si us plau.

Nietzsche se preguntà: «Ha de dominar la vida sobre la ciència o el coneixement sobre la vida?» Qui dubta, avui, de donar la preeminència a la vida sobre la ciència? El que importa és la vida mateixa. August Messer, en la seva *Història de la Filosofia*, diu: «La vida queda completament desfigurada en la seva essència, quan la concebem — així ho fa el naturalisme — com un conjunt de processos mecànics (encara que s'acompanyin d'altres fenòmens espirituals «paral·lels»).» «La vida, que és que com d'irracional i d'impossible de comprendre per l'intel·lecte com un mecanisme, necessita el que és irracional, el que és misteriós, l'anhel d'infinit com a atmosfera i font més íntima de força. El domini de l'intel·lecte porta a la mecanització de l'existència humana.»

Temps de reacció enèrgica contra el materialisme filosòfic. Desvalorització de la intel·ligència per encimbellar la intuïció (el nom d'*intel·lectual* no ha agafat un sentit despectiu i fins injuriós?). La vida només es pot captar per mitjà de la intuïció. «En els pensadors posteriors a Schopenhauer, en lloc de problema del coneixement ve a situar-se, ara, el problema de la vida — voluntat de vida, de potència, d'acció», ha constatat l'autor de *La decadència d'Occident*.

Estimem el que és irracional, el misteri, l'arbitrarietat, l'atzar, el superflú, les coses exòtiques. Tot té importància i res, del que es troba en la vida, no és menyspreable. Estimem l'instint, la fantasia, la fe. Fe en la vida, fe en el món, fe en el fi de l'home, fe en una religiositat en el sentit d'Eucken, fe en un cristianisme a la manera personal de Joan Müller o de Walthar Ratheman, fe en el teosofisme si som més pedrestes, fe en l'espiritisme si no tenim altra manera d'explicar-nos els fenòmens metapsíquics. Virades en rodó cap a un sentit més vital en totes les branques del saber. En Psicologia (la *Gestalttheorie*; la importància de la suggestió, de l'hipnotisme, dels somnis, de les al·lucinacions, dels casos patològics, de l'alienació mental, de la histèria, etcètera). En l'art (contra l'impressionisme i a favor d'un expressionisme qualsevulla). En les Matemàtiques. En la Història. En l'ensenyament de la Gramàtica. En la Gimnàstica. En tot, Georges Sorel, Sigmund Freud (psicoanàlisi, sobrerrealisme), Oswald Spengler, Hermann Keyserling, Benedetto Croce... i planant per sobre de tot el filòsof màxim de la intuïció: Henri Bergson.

Romanticisme? No, no! És molt diferent i sobretot molt més complex que donar furs al sentimentalisme. Més a prop de Nietzsche. Més a prop dels místics si tant us entesteu a voler comparar.

Alguns pretenen que aquest pensament modern arrenca de la Guerra. La Gran Guerra ha tingut les seves conseqüències, quin dubte hi ha! Però l'evolució, com sempre, ha estat lenta i ve de lluny. La vida no admet divisions. Em demaneu, de totes passades, antecessors concrets? Hem dit Nietzsche. Nietzsche tenia certa admiració per Goethe. Spengler reconeix com a mestres seus Goethe i Nietzsche.

Voleu ara el que hauria pogut donar el centenari de Goethe? No com a cortès de Weimar, no com a home-estàtua, no com a ànima olímpica, no com a escriptor pulcre i perfecte, sinó com a filòsof. Com a filòsof hem dit! I ni tan sols es cita en els llibres de filosofia. No és que això passi només a casa nostra. Passa a la pàtria de Goethe, a Alemanya. Spengler prou que se'n plany i prou que ho censura! «Per desgràcia — Goethe — no ha formulat la seva teoria en un sistema rígid; per això els sistèmatics l'obliden. Però va ésser filòsof. Va adoptar enfront de Kant la mateixa posició que Plató representà enfront d'Aristòtil; i també és aventurat reduir Plató a un sistema. Plató i Goethe representen la filosofia de l'esdevenir; Kant i Aristòtil, la de la cosa produïda. Ací la intuïció s'oposa a l'anàlisi. El que no és expressable amb l'enteniment es troba en advertències particulars i en poemes, com els versos òrfics, o les estrofes: *«Quan en l'infinit... i... Diu ningú...»*, que han de considerar-se com a encarnacions d'una metafísica molt definida. «On no hi ha esquema no hi ha filosofia, aquest és el prejudici tàctic de tots els sistèmatics professionals, enfront dels «intuitius», els quals consideren com molt infe-

riors. Per això a Kant l'irritava l'estil del pensament platònic, que anomenava «art de parlar abundantment», i per això encara avui el filòsof de càtedra guarda silenci sobre la filosofia de Goethe.» «La fisonomia pura del món, vista per l'ànima d'un etern nen (Plató, Goethe); i el sistema pur, conegut per l'intel·lecte d'un etern vell (Aristòtil, Kant).» «Plató i Goethe acullen humilment el misteri, Aristòtil i Kant vo'len desemmascarar-lo, anihilar-lo.» *Les grans*

El P. Expedit Smith, escenificador del «Faust», aconsellant un actor

philosophes sont les génies de la raison, digué Vauvenargues. Per això ni Vauvenargues ni Goethe no se's fa figurar en els llibres de filosofia.

Es per ací per on s'havia d'agafar i de reivindicar Goethe! Es per ací per on, precisament, no se'n ha dit un mot! I tantes i tantes frases, papitants totes de sentit modern com es podien trobar de Goethe!

Goethe veia ben clar la diferència entre *vivre una cosa i conèixer una cosa*. Parlava de la *fantasia sensible exacta* que deixa intacte el vivent sobre el qual actua, de la mateixa manera com l'hi deixa la intuïció, la il·luminació, la inspiració, la visió artística, l'experiència de la vida, el cop de vista de l'enteniment i que per comunicar llurs resultats ens hem de servir de la imatge i del símbol. No parla d'un mètode analític perseguidor impecable de nexes causals, sinó d'un mètode intuïtiu i panoràmic: «Hi ha *prototipus* — en lloc de causes — que no hem de pertorbar en llur divina senzillesa», no hem d'emprar els procediments de les ciències físiques que encara que exactes són mortífers. Davant la naturalesa morta de Newton es redreça la naturalesa vivent de Goethe. Goethe s'adonava de l'oposició entre el món com a mecanisme i el món com a organisme, entre la naturalesa morta i la naturalesa viva, entre la llei i la forma. Com a naturalista sempre ens parla de la figura del que esdevé, «forma essencial que vivint es desenrotlla». Filosofia de la intuïció i de l'esdevenir, la de Goethe i la d'avui. (No oblidem tampoc que els sobrerrealistes han reivindicat la figura d'Heràclit — 534-475 abans de J. C. — Sentiments, intuïcions, comparacions, immediata certesa interior, exacta fantasia sensible, aquests eren els mitjans amb què Goethe s'apropava al misteri de les aparences inquietes. Tot tenia un no sé què d'infantíles i un no sé què d'ensuanyament. En fi, més que l'obra, interessa una cosa del *Faust*: el fet que aquest, de bon grat, es vengué al diable per poder recuperar la joventut i aquesta vegada aprofitar-la, no per arreconar ciència, sinó per sentir l'alegria de viure.

Es per tot l'esmentat — tal com he dit de bon començament — que menyspreant Goethe crec seguir-lo més que quatre dels que suara li han vingut l'espina.

Buda en morir digué al seu deixeble predilecte Ananda: «Poiser, Ananda, que t'assaltà la idea que la doctrina ha perdut el seu mestre i que ja no hi ha mestre. No has de considerar, oh Ananda!, les coses d'aquesta manera. La llei i la disciplina que us he ensenyat és el vostre únic mestre.» Recordem, encara, les paraules de Zaratustra: «De mala manera s'honra el mestre quan no es passa d'ésser el seu deixeble.»

RODOLF LLORENS

Tècnica literària

El llibre que Valery Larbaud ha publicat darrerament a la col·lecció *Les Essais* de la Llibreria Gallimard és un mosaic de treballs publicats çà i là, sota l'imperatiu de la seva curiositat tan viva. Valery Larbaud és una estrella d'inquietud estètica. S'irradia en el temps i en l'espai. Puja i baixa per l'embut de la història; traspasa fronteres i porta com a bagatge noms exòtics i pàgines verges. Valery Larbaud és el gran introductor d'ambaixadors literaris. Dóna als escriptors estrangers el veritable «estat de cosmopolitisme», que obre totes les portes del món. Samuel Butler i Ramón Gómez de la Serna, per exemple, li deuen aquesta ciutadania sense passaports i sense complicacions diplomàtiques.

Els treballs que s'inclouen en aquest darrer llibre de Valery Larbaud són molt diversos en qualitat i direcció. El títol, però, *Technique*, sembla indicar una intenció general. La majoria dels assaigs, en efecte, giren a redós de temes relacionats amb l'elaboració de la història literària. N'hi ha de molt suggestius.

Personalment em decidiria pel primer, perquè aporta raons a un tema darrerament tractat a casa nostra per Maurici Serrahima i Manuel de Montoliu a l'entorn d'un treball meu que ha provocat una petita i amable polèmica. Sobre els límits amb què respectivament es separen la crítica i la història literària.

Valery Larbaud exigeix per a l'historiador una extrema objectivitat: que es limitarà simplement a la publicació de les seves fitxes; «i no pas un discurs sobre les seves fitxes». Naturalment, Valery Larbaud combat una mena d'historiadors que no existeixen avui més que com a deixalles diccionàries. Ell mateix ens presenta, una mica irritat, els nous universitaris que, a l'altre extrem, postulen una *negació pura i simple de l'activitat estètica*. Llur frase ritual — i despectiva — és aquesta: *Nosaltres no escrivim*. Coneixen la literatura en tant que objecte damunt del qual pot funcionar el seu microscopi fred. Però res més. La literatura és un producte de «caps calents»; és per tant una mena de secreció de la humanitat anormal.

Entre aquest extrem i l'altre, Valery Larbaud es decidiria per aquest darrer: «Diguem-ho d'una vegada: per a l'historiador de la literatura no hi ha pas, i no n'hi deu haver, «llibres bells», ni «llibres mancats»; ni obres «sense valor literari»; no hi ha ni hi deu haver per a ell altra cosa que llibres més o menys importants.» Ara bé — i aquesta és la remarca que a mi m'interessa fer — aquesta feina de l'historiador esdevé crítica quan un d'aquests fets importants és situat en funció d'un altre. Eacís a dir de precedència i descendència; és a dir, en relació de superioritat i inferioritat *estètica*. Aleshores *tota rellimpia judicium*; i per tant, crítica. És l'on parla de meua protesta quan M. Serrahima i Manuel de Montoliu per sospito, a la manera de Valery Larbaud, apunten la meua «manera d'historia» (M'afalagaria en canvi un judici així i a una història vivificada, vibrant).

Hi ha una sèrie de tics, encara, en aquest llibre de Valery Larbaud, molt interessants de remarcar. S'ells d'una actualitat molt viva. Val Larbaud no és pas un eixelabrat o unàmic. Concep la literatura com una ànima. Com un pur «art d'escriure». És això que li és grat de parlar de «escrprofessionalisme», que en ell tenen — més en Cocteau — un aire de trucs de mecaje, de misteris gremials, que cal — com l'Edat mitjana — que els mestres des traspassin, curosament, als successors Capifòls com els que fan referència a traduccions, a la puntuació literària, a errades d'impremta, són d'aquesta ma que diem.

GUIL DIAZ-PLAJA

ÉS HORA D'ANDRE BÉ

Quan apreneu francès us diuen, per exemple, que «gourmet» dir «golos», no ho comprendreu tan com si us diuen que «gourmet» vol dir laminar.

El LINGUAPHONE es preocupa dels resultats docents, i no ha reparat en despeses, i l'editat en català acurat la clau de tradició de les lliçons LINGUAPHONE. Peu, doncs, avui, aprendre a base del stre idioma, únic indicat, si cap n'hi ha per a l'estudi d'altres idiomes.

Els col·legis, acadèmics i professors que us ensenyen idiomes trangers a base de castellà, d'un tercer idioma, us ensenyen malament, us fan perdre temps i diners.

Si voleu aprendre i de pressa qual-sevol dels setze idiomes que més necessiteu al costat del català, demaneu tot seguit, sense cap cost i compromís, el prospecte LINGUAPHONE, i us orientareu.

No hi ha estudi ue presentí més entrebancs i trenacollage l'estudi d'un idioma estranger. El LINGUAPHONE us dirà la veritat universal obre aquesta necessitat, també universa moderna, d'aprendre idiomes. Onsevulla jue visqueu, i siguin les que siguin les vstres ocupacions, podeu aprendre idioms estrangers de pressa i bé pel procediment LINGUAPHONE. Demaneu tot seguit el prospecte gratuït a l'INSTITUT «LINGUAPHONE» per a Catalunya: CARIER DE VALENCIA, NUM. 245. BARCELONA.

Un llibre que tothom ha de tenir

Diccionari general de la llengua catalana

per POMPEU FABRA

Preu: 65 pessetes

Demaneu-lo a:

Llibreria Catalònia

3, Ronda de Sant Pere, 3

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

LLIURA: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensems al client la fotografia necessària.

RESERVA: Sciens en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxells, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

ORGANITZA també: Viatges individuals a preu fet, Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

VIATGES DE NOCES a Roma utilitzant els bitllets reduïts del 70 % que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Itàlia lliura a l'acte a tot client al qual interessin.

LES ARTS I ELS ARTISTES

L'actualitat artística El diví Vermeer de Delft

Les flors de la Rambla

El Patronat de la Rambla de les Flors vetlla pel prestigi de la nostra Rambla. I un dels problemes més delicats a resoldre és la qüestió de les parades de flors. La qüestió, breument resumida, està plantejada així: donades les condicions de les actuals parades, els floristes de la Rambla no poden competir amb els altres instal·lats en botigues especialitzades. Hi ha, evidentment, una quantitat de pèrdua de

model per a la mateixa finalitat. Les dues entitats han presentat uns projectes de parades de flors molt ben estudiats i que tenen solucions el problema.

Solucionen el problema de les parades de flors, tal com desitgen i es mereixen les floristes. Però resta una incògnita: la convivència d'aquestes noves parades amb tots els altres elements de la nostra mai prou lluada Rambla.

Direu potser: sentimentalisme, en aquesta hora? Qui sap! (i en tal cas, que Gro-

Recordem, doncs, a tots els pobles de Catalunya, que l'exposició d'aquests models s'acaba a finals d'any i que triu una bona escultura de les moltes que hi ha actualment exposades al Palau de Belles Arts.

Exposicions

En la sala del Círcol Artístic hi ha exposat un conjunt notable de pintures de Gutiérrez Solana. L'obra d'aquest artista espanyol és forta i substanciosa per damunt de les conomítancies que pugui tenir amb l'anomenada *Espanya negra*. El que ens fa impressió de Solana no és pas el seu deformisme truculent, ni el seu realisme volgudament brutalista, sinó la quantitat important de realitats pictòriques excel·lentment plasmades de la seva obra. En les pintures de Solana la matèria pictòrica redimeix totes les altres preocupacions esteticistes. I és clar que quan l'element pictòric baixa de to — com en algunes de les teles exposades — el valor de l'obra decau considerablement.

Josep Amat exposa a les Galeries Syra una sèrie de paisatges pintats amb la traça habitual d'aquest dotat artista. Tan dotat, que potser n'és massa.

De vegades, donar lliure expansió a la fuga insintiva pot ocasionar un cert confusió. I a Amat — fill pictòric d'un Mir empeltat de Gimeno — això li passa sovint.

Hem anotat aquest perill perquè ens dolria que un pintor de notables qualitats, com Joan Amat, no l'hagi encara superat. Sigui com sigui, cal també reconèixer que en la present exposició hi ha una evident superació de l'obra anterior.

En la mateixa galeria, els escultors Collet, Granyer, Ferran, Solanic, Llauredó i Jou ens mostren unes figures de pessebre que foren exhibides, l'any passat, en el pessebre del Círcol Artístic de Sant Lluç.

En aquella data, ja vàrem dir que no creïem necessari ni convenient que els nostres escultors s'immutessin en la producció pessebrística. Aquestes figuretes no s'han de redimir; han de conservar tot el seu ingenuisme i fins tota la seva encantadora vulgaritat.

Les figuretes exposades són, però, mereixedores d'estima si les considerem, solament des del punt de vista escultòric. Els tres Reis d'Angel Ferrant són un prodigi

Perquè és de condició eterna la pintura de Vermeer plau als llecs i als experts; o bé, si ho preferiu, per raó de la seva universalitat emotiva, és art de tots els temps. De quina manera, però, plau la pintura de Vermeer el Gran? Doncs plau per encis pregon i transcendent: no sols delecta, sinó que principalment commou i eleva l'esperit a les regions frontereres del sobrehumà per obra i gràcia del coneixement intuitiu. Tot gran artista intueix, si no l'essència de les coses del món exterior, si no és la cosa en si,

la facilitat de les divines certes de l'artista, equival a l'abastament de l'Empiri des d'aquest món tan bescantat. L'home que pot arribar de tan convincent manera a reconèixer la realitat essencial del món és un beat al qual no li cal res més. Si els altres humans que entenen les obres d'aquests artistes genials tinguessin prou capacitat d'assimilació, també es donarien per salvats en aquesta vall de llàgrimes transformada sobtadament en vall elísia.

Un Cézanne ens dirà en la major part de les seves teles, més que una versió directa de la seva intuïció de les essències, amb quina poderosa força de voluntat voldria oferir-nos aquella versió que les seves mans barroeres (el seu art) es resisteixen a dir; pintures reeixides com *La Maison du Pendu* són rares en l'obra de Cézanne. D'altres pintors realistes, Rembrandt, posem per cas, Claudi Monet (que mal conegut és encara Monet!), reixen gairebé sempre la versió de llur intuïció realista, de llur aprehensió de les essències. Però d'altres pintors, raríssims, copsen les essències de les coses i per afegidura la repercussió de llur objectivitat en la vida d'ells, vida tant més afectiva com més civilitzada. I allò més rar i més digne de tenir en compte és que aquests artistes sàpiguen transmetre en una sola obra d'art plàstic les emocions d'ordre pregonament plasticista i les més musicalment líriques. Jan Vermeer de Delft és de la mena d'aquests pintors totalment lírics, i que ho poden ésser sense sacrificar ni un àtom de plasticitat. Vermeer ens revela el món exterior tal com és l'objectivitat de l'home més superficial, tal com apareix en la cambra fosca, tal com ens el retorna el mirall; Vermeer de Delft no estilista, no deforma, no fantasieja, no afegeix ni suprimeix res, no idealitza; Vermeer trasllada a la tela o a la fusta un tros de la vida casolana o urbana del seu temps, o un fragment d'aquells escenaris, o una escena bucòlica; de vegades s'aventura a pintar una escena mitològica o religiosa; sempre però, adhoc en aquests dos darrers casos, Vermeer es limita a la realitat estrictament fenomenal, la realitat tal com la còpsa superficialment el vulgar. Però, en passar pels seus pinzells, aquella realitat tan comuna es revela d'una pregonesa infinita, ço que per als humans és com l'essència de les coses. L'expressió pictòrica d'aquesta realitat essencial us arroba, us engrandeix les potències de l'ànima i us atorga una naturalesa en certa manera escient, angèlica... voluptat divina de la Intelligència. Veiem aleshores el món, i el compremem; i encara podem veure reaccions la revelació del món operava en l'esperit de Vermeer: veiem i compremem la cosa «vida holandesa del segle XVIII» i el connubi d'aquesta cosa amb l'ànima del seu pintor. Deu ésser per això que tot sembla encisat, persones i coses, en la pintura de Vermeer de Delft.

Vermeer de Delft. — Senyora asseguda

almenys allò que més pot convèncer d'essencialitat l'home. Res de tan persuasiu i substanciosos com l'obra d'art superior. Tots els discursos i sistemes discursius al platet de la dialèctica de les balances del coneixement, i una sola gran obra d'art a l'altre platet, el de les arts, decanten decisivament la pesada cap aquest segon platet. El coneixement és aleshores tan intens i persuasiu que cap altre fet no pot destruir-ne l'eficàcia cognoscitiva. L'artista no coneix per discurs sinó per intuïció directa. — L'univers és en veritat arravatadament colpidor, fins al meravellament; però és tan enorme i complex que no es pot desitjar ni aprofundir; resta sempre enigmàtic; es deixa recórrer, però no es deixa penetrar sinó en les parts on l'artista pot circumscriure's.

No n'hi ha prou però que l'artista pugui contemplar i intuir el món: cal que pugui comunicar també aquell èxtasi cognoscitiu als altres humans, i això és el que realitza tot gran artista; el pintor i l'escultor en la dicció de l'essència de les coses; el músic i el poeta líric en la dicció d'aquestes altres coses que són els sentiments, elaboració psíquica del contacte material amb el món; els altres literats en la dicció de l'essència de les coses i dels sentiments. L'exaltació lírica, però, no és patrimoni exclusiu dels poetes i dels músics: també un pintor pot arribar a exaltar a l'irisme la seva contemplació i comprensió del món exterior. L'irisme no és rigorosament o exclusivament l'exposició de fantasia o d'ideal, com creu molta gent, sinó emoció depurada o aïllada, concentrada en l'objecte.

Hi ha pintors genials que aconseguen no solament posar-se en *trance* de cognoscitivitat de les coses, sinó fins i tot de cognició dels sentiments que aquestes coses han elaborat en una segona naixença social. No és pas que les arts plàstiques es confinïn a la dicció objectiva de les coses, i que les arts dites líriques es confinïn a la dicció subjectiva de les coses: aquest és un altre gruuixut error força difós. L'actitud de l'artista plasticista i la de l'artista musicista i poeta són ambdues actituds objectivadores i alhora subjectivadores: un músic objectiva els sentiments igual que un pintor objectiva les coses; un pintor subjectiva la seva contemplació de les coses com un músic ho fa per relació als sentiments. Ambdós intueixen el món exterior i res més que el món exterior: el món interior és la pròpia intuïció de coses i sentiments. Però el músic i el poeta es confinïn al món de les coses-sentiments i no poden, per naturalesa, intuir les coses pures; no poden intuir directament. Per totes aquestes raons, que no són pas subtils, ni capcioses, ni logomàquies, encara que al primer cop d'ull puguin semblar-ho, per totes aquestes raons doncs, l'artista plasticista (i el pintor més intensament que l'escultor), poden referir-nos i fer-nos entenedores fins a la pròpia aprehensió nostra, la llur intuïció quasi sobrehumana del món exterior, mixte de sensacions i d'emocions, contemplativa i cognoscitiva. Aconseguir aquesta entenimentació del món acompanyada de la visió, com qui diu àdhuc de

terior tal com és l'objectivitat de l'home més superficial, tal com apareix en la cambra fosca, tal com ens el retorna el mirall; Vermeer de Delft no estilista, no deforma, no fantasieja, no afegeix ni suprimeix res, no idealitza; Vermeer trasllada a la tela o a la fusta un tros de la vida casolana o urbana del seu temps, o un fragment d'aquells escenaris, o una escena bucòlica; de vegades s'aventura a pintar una escena mitològica o religiosa; sempre però, adhoc en aquests dos darrers casos, Vermeer es limita a la realitat estrictament fenomenal, la realitat tal com la còpsa superficialment el vulgar. Però, en passar pels seus pinzells, aquella realitat tan comuna es revela d'una pregonesa infinita, ço que per als humans és com l'essència de les coses. L'expressió pictòrica d'aquesta realitat essencial us arroba, us engrandeix les potències de l'ànima i us atorga una naturalesa en certa manera escient, angèlica... voluptat divina de la Intelligència. Veiem aleshores el món, i el compremem; i encara podem veure reaccions la revelació del món operava en l'esperit de Vermeer: veiem i compremem la cosa «vida holandesa del segle XVIII» i el connubi d'aquesta cosa amb l'ànima del seu pintor. Deu ésser per això que tot sembla encisat, persones i coses, en la pintura de Vermeer de Delft.

Aquesta doble intensa personalitat del mestre de Delft deu haver coincidit per raó d'una gran sensibilitat alhora plàstica i musical que es dona de vegades en certs pintors: Fantin-Latour, Watteau, Gainsborough, el nostre Viladomat... però que cap no haurà sentit tan perfectament i amb tanta intensitat com Vermeer de Delft. Es gairebé segur que aquest pintor era no sols un diletant sinó executant i tot. Els seus temes d'interior, que semblen ésser sempre els de casa seva perquè sempre són compostos amb els mateixos mobles, utensilis, finestres, etc., també gairebé sempre són composicions a base d'un mateix clavicordi i d'un violoncel; i en la tapa del clavicordi del quadre *La Lliçó*, conservat al palau de Windsor, pintà Vermeer la inscripció: *Musica laetitia cordis, medicina doloris...*

D'altres pintors holandesos aconseguiren un lirisme realista quasi tan intens, ja en temps de Vermeer. Són: Terborg, Metsu, De Hoog, Van der Heyden i algun altre. Un pintor no tan celebrat com aquests, perquè els és molt inferior, Jacob Vrel, o Vrell, emprengué la pintura d'arquitectures a la manera de Vermeer de Delft. Modernament, un belga, Henri de Braeckeleer, ha pintat bellíssimes figures en interiors, també dintre l'esperit del gran mestre de Delft. Allí on aquest ha tingut modernament més seguidors, molts d'ells deliciosos, és en la moderna escola anglesa, tan desconeguda del nostre món artístic, tan voluntàriament ignorada del món artístic francès. William Orpen, Henry Wallis, L. Campbell Taylor, Ambrose McEvoy, entre d'altres, són pintors d'un sentiment i d'una tècnica tan conprenedores com els del diví Jan Vermeer de Delft.

JOAN SACS

J. Amat. — El port

gènere molt més important en una parada a la intempèrie que al redós d'una botiga. Això ha motivat — entre altres causes — una disminució considerable del mercat de flors de la nostra Rambla, tan admirat i elogiat per tots els que porten un *Baedecker* a la mà. Es tracta, doncs, de salvar aquest mercat; de trobar la manera que els floristes de la Rambla puguin continuar llur comerç amb unes condicions més humanes i menys perjudicials.

Per tal motiu, el Patronat esmentat va convocar, temps enrera, un concurs lliure per a trobar un nou model de parada de flors que fes possible el millorament perseguit. Aquest concurs va declarar-se desert perquè no hi havia cap projecte aprofitable. Després — recollint una suggerència apareguda en aquesta pàgina — el Patronat va encarregar directament al Foment de les Arts Decoratives i al G.A.T.C.P.A.C. un

pius em perdoni), però em sembla que només es tracta de situar la qüestió en l'ordre de l'harmonia urbanística.

Si aquestes noves parades de flors haguessin de situar-se en un indret de l'Eixample, no existiria aquest conflicte estètic. Però en el cor de la ciutat vella la situació és més delicada.

Per a resoldre aquesta incògnita — potser inexistent — el Jurat del concurs ha fet santament en aconsellar que sols es construïxin — a manera d'assaig — un exemplar de cada un dels dos models presentats, i després, ja veurem...

Una mena de somni

Bo i pensant en la manera de resoldre aquest problema de les parades de flors, la meua imaginació ha estat atacada pel virus d'una fantàstica — però possible — reforma urbanística de la nostra Rambla.

Anem al gra imaginari. Imagineu-vos que l'empresa comercial *El Siglo*, després d'haver sofert el dolorós incendi que tots lamentem, acordés traslladar el local a un altre lloc de la ciutat en comptes de reconstruir l'actual. Suposeu-vos, en aquest cas, que el terreny de l'immoble cremat es posa en venda. I suposem, aleshores, que els tècnics d'urbanisme aconsellessin a l'Ajuntament d'adquirir aquest terreny per a donar una major respiració a la nostra ofegada artèria ciutadana. I suposeu-vos, encara — que ja és suposar — que la caixa municipal estigués ben disposada al sacrifici; i ja tenim el somni realitzat: una plaça de dimensions apreciables i amb comunicació amb la plaça del Bon Succés. I potser al mig d'aquesta nova plaça es podria instal·lar el mercat de flors de la Rambla amb un conjunt central de modernes parades i sota l'aixopluc d'uns arbres protectors.

Les estàtues de la República

Deixem de banda els somnis i tornem a la realitat.

Amb molt d'encert, Joan Cortès ha fet remarcar, a les pàgines de *L'Opinió*, que els models de la República, enviats al concurs del monument a Pi i Margall, podrien ésser utilitzats per tots aquells Ajuntaments forans que desitgin tenir una figura de la República per col·locar-la en un lloc preferent.

Granyer. — Figura de pessebre

d'execució directa i les figuretes de Granyer tenen l'encant de les bones tanagres.

C. Reynals ens presenta els seus primers dibuixos acolorits amb una seguretat explicativa rarament aconseguida en les primeres temptatives. Això fa creure que, una vegada vençudes les dificultats de l'ofici, ens pot donar una producció molt més remarkable. Amb aquests dibuixos, Reynals ens demostra que té aptituds per esdevenir un bon dibuixant; ara només falta que amb el temps ho confirmi i ens faci quedar bé.

Els antics components del Saló Nou Ambient celebren una exposició col·lectiva en la simpàtica galeria Les Arts, la qual — segons el catàleg — no pretén altra cosa que constatar l'existència de tots els que lluitaren en l'esmentat Saló.

Nosaltres direm, a més a més, que el conjunt del Saló fa bona impressió. De les pintures exposades, distingiríem les de Camps-Ribera, Alfons Iglésias, Ramon Soler i els dibuixos de Jacint Olivé.

Les obres de Tomàs Llobet, Antoni Roca i Josep Ventosa pateixen, encara, d'un formulisme cezannà que els fa més mal que una pedregada.

I ara que les inundacions ja s'han acabat, és hora de sembrar de cap i de nou. Entenguin-me el sentit...

MÀRIUS GIFREDA

raspalls per a tots els usos
artículos de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

VISITEU

THE CATHEDRAL SHOP
(LA CATEDRAL)

Corribia, 15 (enfrent de la Catedral) Barcelona

Records típics de totes les regions d'Espanya

(Es parla català)

QUAN VOSTE VULGUI

FER-SE FER MARCS, ADQUIRIR QUADROS, PANTALLLES, RELLEUS D'ART, O QUALSEVOL ALTRE OBJECTE DE BON GUST,

RECORDI QUE NO TROBARÀ EN
INMILLORABLES CONDICIONS A

LES ARTS
ENTRADA LLIURE
DURAN: DES DE 5, TOCANT EL PORTAL DE L'ÀNGEL BARCELONA.

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Pasta de Cera

EL MILLOR FANG PER A ESCULTORS

Olivera, 25 - Telèf. 21816

EXCLUSIVES DE VENDA

URALITA, S. A.

OBJECTES PER A PRESENTS

Cristalls Orrefors: Porcellanes Ginori-Copenhaguen
Plateria, etc.

Passeig de Gràcia, 90 Passeig de Gràcia, 47

AL TRAMVIA

—Ciudadà, és la meua barba això que agafeu.
—Oh, ja baixo a la primera parada.
(Krokodil, Moscú)

El detective privat.—Per favor, no vagi tan de pressa, que tinc l'encàrrec de seguir-lo...
(Punch, Londres)

—El senyor ha demanat xampany?
—Sí; què passa?
—La direcció agrairia que donés paga i senyal...
(Le Rire, París)

Als nens els han regalat la joguina de moda.
(Kladderatsch, Berlín)

El marit (a la dona i criatures).—Em sap molt greu haver de treure-us de casa. Però tal com estan les coses, no puc mantenir família i cotxe a la vegada.
(Dublin Opinion)

—Bon gos, però em sembla que amb dues pòtes més estaria millor.
(Le Journal, París)

—I si em passés cap desgràcia, la seva filla no s'hauria d'amoinar:estic assegurat...
—Bé, jove; i si no li passa cap desgràcia?
(The Tatler, Londres)

DISCOS

REVISTES I MÚSICA LLEUGERA

Hi ha a les revistes dues tendències ben dispaars: de l'una són totes aquelles que han cuitat a fer d'aquest gènere teatral un espectacle de valor internacional. En elles és l'espectacle el que predomina per sobre dels intèrprets i aquests actuen d'una manera molt impersonal. Hi ha un altre gènere de revistes de caràcter local amb contínues al·lusions al medi d'on han sortit i en les quals els artistes són gairebé la raó de la seva representació, creant tipus que són el pinyol de les obres.

No hi ha dubte que al nostre país és aquest el gènere de revista que impera, amb la particularitat que l'ambient que s'hi reflecteix no és pas el nostre, sinó el de Madrid. Hi ha hagut també revistes que en bona forma van procurar presentar estilitzada la vida d'ací, però cal convenir que la temptativa, tot i ésser feta en alguna ocasió amb encert, no va reeixir. Darrerament, quant a revistes de caràcter internacional, només hi ha hagut alguna que altra visita de companyies estrangeres, i en aquest sentit el més interessant és l'aplicació del gènere al cinema, que ha produït films molt ben fets, entre els quals sempre es recorda amb gust *The Broadway Melody*.

Hi ha una certa raó del predomini de la revista madrilenya, puix que cal confessar que en aquest aspecte ací som provincians. Aquesta revista té tota una tradició, ja que és la successora directa del *sainet* que avui no s'estila. A les revistes actuals es troba la mateixa caricatura de la vida i misèria nacionals, i si abans els llibretistes feien broma amb la reforma de Madrid i amb la guerra de Cuba, avui ho fan amb la Victòria Kent i el règim. La mateixa ingenuïtat i intocència que caracteritza tota la música de Chueca i Caballero, tenen avui les àgils melodies del mestre Alonso i Rosillo.

Si en conjunt, com a espectacle, aquesta revista no interessa per la pobresa dels mitjans escènics que empra, la part literària, per tal com el diàleg la sobrepasat en moltes ocasions el ja rebaixat nivell del vodevil, difícilment pot plaure a qui tingui una lleugera noció de bon gust.

Així només se'n salven alguns fragments musicals que el disc cuita a recollir. Darrerament s'han publicat diversos discos que ens donen bona idea del que és la revista ací. De les revistes antigues hi ha una graciosa masureca d'*El año pasado por agua* i un pas-doble de *Cádiz*, tots dos fragments de Chueca, molt ben interpretats. D'una de les darreres revistes de l'incansable mestre Alonso hi ha tres discos de *Mi costilla es un hueso*; si es prescindeix de tot allò que vulgui dir orquestració, afinació, etc., a l'oient li plauran aquests fragments d'un color i ritme únic, música fàcil però que aviat resta a l'oida. Dels millors fragments és el xotis semblant a d'altres del mateix autor. El duo que canta l'artista Amparo Miguel Angel amb el tenor Simon, sembla de massa pretensió per a una revista; millor estaria en una sarsuela. Una observació: els tenors còmics no són pels discos. Aquests senyors, de tenors només en tenen el nom, però llurs condicions vocals acostumen a ésser molt migrades i llur emissió esdevé una declamació en la qual es fa indispensable la mímica, i això no s'enregistra.

Sort ha tingut l'autor de la música del vodevil *L'amor capgira un país*, que el mestre Demon, amb la seva orquestra, hagi instrumentat dos fragments d'aquesta obra, puix els nombrosos recursos del jazz són l'únic aguant d'aquesta música. Als vodevils d'En Santpere s'hi pot anar a cercar una altra cosa; de música, però, fóra més correcte que no en possessin.

J. G.

***

El año pasado por agua. — Chueca y Valverde. — Masurca. — Or. Filharmònica de Barcelona. — Companyia del Gramòfon, AE 4107. — *Cádiz.* — Idem id. — Pas-doble. — Idem id.

Mi costilla es un hueso. — Alonso. — Cuplets russos. — Companyia del Gramòfon, DA 4220. — Idem id. — Xotis. — A. Miguel Angel. — Idem id.

Mi costilla es un hueso. — Mary. — Idem id. — Companyia del Gramòfon, DA 3221. — Idem id. — Intermedió.

Mi costilla es un hueso. — Las mañanitas del Retiro. — Companyia del Gramòfon, DA 4219. — Idem id. — El bobito.

L'amor capgira un país. — Java. — Orquestra Demon's Jazz. — Companyia del Gramòfon, AE 4119. — Idem id. — Xotis. — Idem id.

El nou ric.—Són els retrats dels meus avantpassats, però per estar al dia, els he fet fer per un avantguardista.
(Ric et Rac, París)

—Puc esborrar això, guàrdia?
—Que pots fer han renyit?
—No; ens hem casat.
(London Opinion)

JOCS DE SOCIETAT
—Ja la tinc! La senyora Pona!
(Sondagsnisse Strix, Estocolm)

La senyora magra.—Faci el favor de no donar empentes.
El senyor gras.—No dono empentes, senyora; és que respiro!

(Everybody's Weekly, Londres)

RADIO CATALONIA
133 BALMES 133
AGENCIA
CROSLEY
5 lmps. CHEVALIER 635 Pts.
5 lmpars. PACHI 585
4 lmps. CHIQUILIN 455
20 mesos de crèdit
Receptors a 2'50 ptes. setmana

CATALÀ

llegeix demà i cada dia

La Publicitat

DIARI CATALÀ

Informacions completes
Articles dels millors escriptors
Seccions especials de Política,
Arts, Literatura, Música, Ràdio,
Finances, Esports, etc., etc.

RICINO GOLOSO DELICIOSO PURGANTE

Suscriviu-vos a MIRADOR

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

Et Sr. _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ es subscriu a **MIRADOR**
pel preu fixat de **3'50 ptes. trimestre.**
de _____ de 193____
Signatura _____

Agencia General de Anuncios

per tal de donar una major amplitud a la seva secció de

PUBLICITAT DE F. C. METROPOLITÀ

ha traslladat les oficines de dita secció al

CARRER DE PELAI, 62, 4.º, 2.º. - TELÈFON 15300

desde el 1.º de desembre 1932

APROVAT PER L'ACADEMIA DE MEDICINA I CIRURGIA DE BARCELONA

TONIC NERVIOS CERA

LABORATORIS CERA S.A. VICO, 18 y COPERNICO 35 al 39. - BARCELONA

VENDA FARMACIAS